

Šiame numery

AR SKAITYTOJAS YRA PASYVUS?
TEOLOGŲ KONGRESAS BRIUSELYJE.
SUTELKTIŲM JĖGOM GREITINAMAS
ENCYCLOPEDIA LITUANICA REDAGAVI-
MAS IR LEIDIMAS.
DIEVIŠKOJO GROZIO IESKOTOJAS
HOELDERLINAS.
FRIEDRICH HOELDERLINO EILERASČIAL
TAUTINIAI ŠOKIAI, DRABUŽIAI IR
PREJKAISTAI "GRANDINELET".
LOS ANGELES MINI LIETUVOS TEATRO
SUKAKTĮ.
FILMO "DVYLIKA" PREMJEERA CHICAGOJ.
DINAMITAS PO MASTYTOJAIŠ.
ŽYDŲ TEATRAS VILNIUJE.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.

AR SKAITYTOJAS YRA PASYVUS?

Chicago Bendruomenei pasakelbus lapkričio mėnesį spaudos mėnesiu, pasigirdo įvairių sumanymų, kad knygos turėtų būti labiau apkalbamos ne tik viešai bet ir privačiuose net šeimyniniuose susirinkimuose. Tačiau čia pat kyla klausimas, kaip apie knygas kalbėti? Ar liaupsinti autorių, ar ieškoti jo knygoje klaidų ir kalčių? Pirmasis atvejas pastato skaitytoją į vergišką poziciją. O antrojo pobūdžio knygos aptarimas prie knygos palaikymo ne tik neprišada, bet jai, platinimo prasme, kenkia.

Problema, kaip kalbėti apie knygą, iš tikrųjų yra didelė. Tikrasis jos vardas yra knygos kritikos ar gal dar tiksliau kultūrinio dialogo visuomenėje ugdymo problema. Kultūringa knygos kritika neišsigdo visuomenėje be sąmoningo skaitytojo ugdymo. Lygiai kaip be puoselėjimo neišauga nei literatūra.

Yra labai paprastas priėjimas prie knygos, kada kritikas neturi kito tikslo, kaip suskaičiuoti visas knygos klaidas ir pasirodyti pranašesniu už autorių. Priešingas kelias į knygą yra tada, kai autorius yra tik giriamas, nereaguojant į tai, ką jis yra pasakęs ir kokį įspūdį skaitytojui jis yra padaręs. Autorius tokiu būdu yra perkeliamas į parnaso erdvę ir išjungiamas iš žmogiškų visuomeninių santykių.

Abu šie keliai turi savo pavojų. Abu jie turi ir savo šalininkų bei labai įžymių pirmtakų. Lietuviškosios raštijos istorijoje mes turime du labai ryškius vienokios ir kitokios kritikos atstovus. Tai yra Jakštas ar Vaižgan-

tas. Vienas iš jų buvo kietokas priekabautojas ir, radęs knygoje naujumų, kurių negalėjo patiesinti esamais standartais, apie knygą nesivaržė pasisakyti neigiamai. Kitas buvo visai priešingai nusiteikimo ir visur ieškojo deimantų. Jų jis visur rado ir už juos gyre net menkas knygas.

Kokiais mes turėtume būti, kai mes imsime uoliau vertinti mūsų knygas? Ar mes turėtume būti atlaidžiais Vaižgantais, ar kietais Jakštais?

Nors šie du kritikai stovi labai įspūdingai mūsų raštijos istorijoje, kaip vienas kito atsvara, tačiau neatrodo, kad jų suma galėtų duoti išsamų atsakymą į kritikos, arba knygos skaitytojo, uždavinių supratimą.

Geras knygos skaitytojas yra tas, kuriam knygą sužadina įvairių jo paties reakcijų. Be knygos jam nebūtų sukilę tų minčių ir tų išgyvenimų, kuriuos jam ši knyga sukėlė. Savo reakcijų apsakymas ir būtų pats tikrasis knygos kritiko vaidmens supratimas. Nuoširdžiam knygos skaitytojui nereikia įsakmiai ieškoti knygos klaidų, bet nereikia nei varžytis pasakyti, kas šioje knygoje jam geros reakcijos nesukėlė, ko jis neišgyveno, nesuprato, ar ko jis nevertina. Panašiai tenka laukti, kad jis nesivaržytų pasisakyti dėl ko jis prie šios knygos sugaišo, ko joje ieškojo ir ką joje iš tikrųjų rado.

Susitinkant su knyga, reikėtų laikytis to paties padorumo, kaip susitinkant su žmogumi. Negalima norėti, kad sutiktas žmogus atitiktų visoms mūsų nuotalkoms. Bet taip pat nega-

Teologų kongresas

Rūpestis Evangelijos skelbimu šiose d'ense

A. RUBIKAS

Naujoji teologijos kryptis

Nuo rugsėjo 12-tos ligi 17-tos Belgijos sostinėje vyko tarptautinis teologų, susibūrusių apie žurnalą "Concilium", kongresas. Šio vardo mėnesinis teologijos žurnalas buvo pradėtas leisti tuojau po antrojo Vatikano susirinkimo ir eina jo dvasioje toliau. Jis yra spausdinamas devyniomis kalbomis, jo bendradarbiais yra 300 teologų visam pasauly. Prenumeratorių turi 50.000.

Suvažiavime dalyvavo daugiau kaip 200 teologų. Susidomėjimas juo buvo labai didelis. Svečiais buvo atvykę 800 mokslininkų, įvairių konfesijų žmonių, vyrų ir moterų, dauguma s'ebėtojų, iš Europos, Afrikos, Azijos, Šiaurės bei Pietų Amerikos. Stebėtojų tarpe buvo ir popiežiaus asmeninis teologas Colombo ir kongregacijos tikėjimo klausimams atstovas tėvas Betti, bei keli Pauliaus VI-jo neseniai įkurtos tarptautinės teologų komisijos nariai.

Proga kongresui šaukti buvo 5 metų žurnalo "Concilium" sukaktis. Gi iš tikrųjų teologus į šį kongresą traukė jų rūpestis Bažnyčios ateitimi po antrojo Vatikano susirinkimo. Kongreso tema kaip tik buvo "Bažnyčios ateitis". Ji buvo padalinta į keturis skyrius:

- a) teologų užduotis Bažnyčioje,
- b) evangelijos skelbimas šiandien,
- c) Bažnyčios vaidmuo pasaulyje,
- d) Bažnyčios sąranga (struktūros).

Visi šie klausimai buvo diskutuojami ryšium su Bažnyčios ateitimi.

Į kiekvieną klausimą kongrese įvedavo trys trumpi referatai, kurie, trumpai suformuluoti ir išdiskutuoti 11-koje sekcijų, kaip galutinis rezultatas, būdavo pateikiami plenumui.

Keturias dienas trukusios diskusijos parodė, kad dabartinė teologija vis labiau ima domėtis praktiškais bažnytinio gyvenimo klausimais ir savo uždaviniu laiko ieškoti kelio į šių dienų visuomenę, išeinant ne iš senųjų istorinių Bažnyčios pozicijų, o iš evangelijos. Teologija šiandien aiškiai jaučia reikalą vesti dialogą su kitais mokslais, visų pirma su humanistiniais ir sociologiniais ir šių mokslų duomenimis pasinaudooti. Savo svarbiausia pareiga teologija laiko išlaisvinti krikščionybę iš jai svetimų ideologijų ar filosofijų, atpalaiduoti ją nuo valdžios siekių ir nuo istorinio oportunizmo.

Bažnyčia, teologų nuomone, tik tada gali turėti pasisekimo žmonių tarpe, jei ji, bendradarbiaudama su kitais veiksniais, stengiasi padaryti pasaulį žmoniškesniu. Kristaus evangelija įpareigojanti Bažnyčią būti žmogaus teisių sargu. Dėl to Bažnyčiai tenka kritiškas vaidmuo visuomeniniam gyvenime. Bažnyčia negalinti susiristi su jokia visuomenine santvarka. Ji turinti veikiau tapti nuo jų nepriklausoma ir ji turinti skelbti Kristaus evangeliją ne kaip praeities trošėją, o kaip dabarties palaimą, tai yra ne cituojant praeity pasiektus laimėjimus, o

pristatant krikščionybę, kaip dabar žmogų laisvinantį veiksnį. O tai jau neapsieina be kritikos ir atmainų.

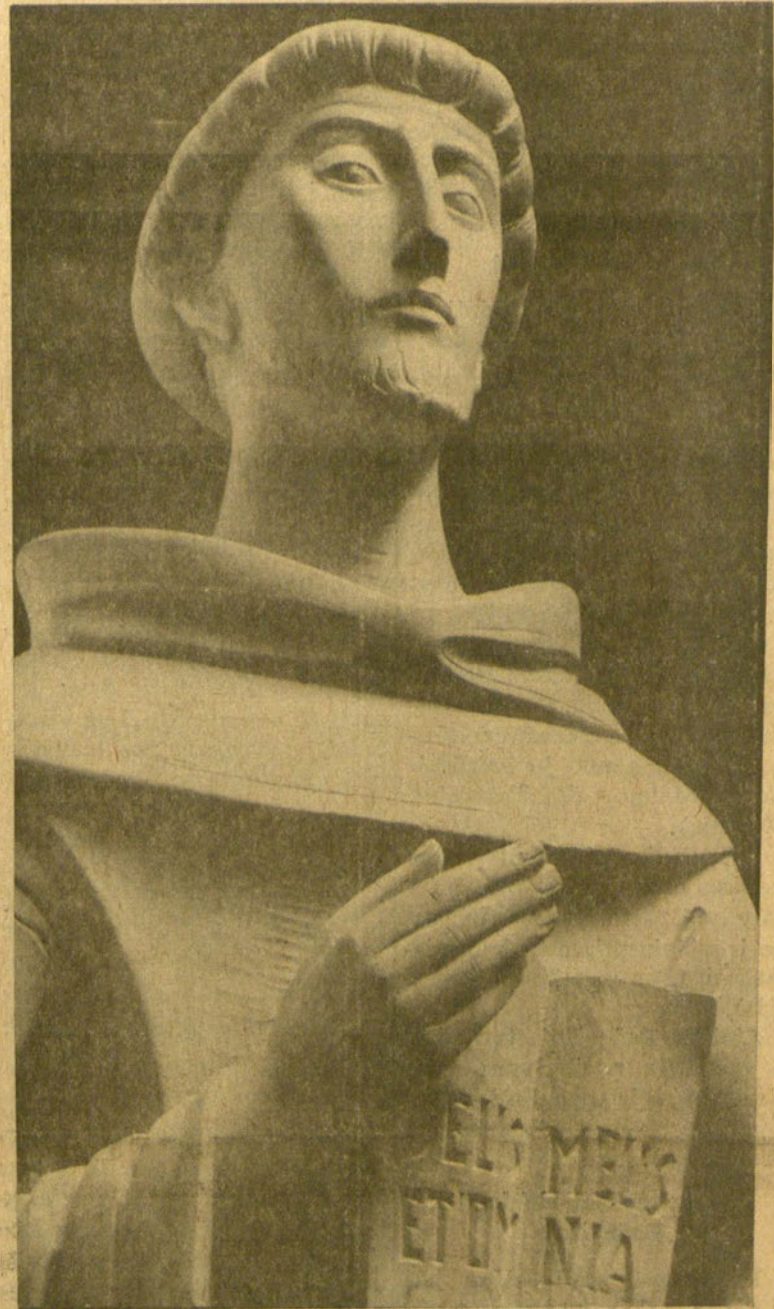
Dėl to suvažiavimas reikalavo pataisyti ir pačiose bažnytinėse struktūrose, kurios turi išplaukti iš pačios Bažnyčios prigimties bei atitikti laiko reikalavimus. Čia teologams rūpėjo rasti vidurio kelią ir išvengti kraštutinumų. Šitokia laikysena, aišku, neapsiejo be puolimų iš kairės ir dešinės.

Ne monotonišku kartojimu

Kongresui vadovavo Olandijoje gyvenęs belgų teologas domininkonas Schillebeeckx, o garbės pirmininku buvo ir visuose posėdžiuose dalyvavo Belgijos primas, Briuselio arkivyskupas kardinolas Suenens.

Štai trumpai sutrauktos kai kurių referatų mintys: Krikščioniškoji tiesa paeina iš Dievo, bet ji kartu yra skirta žmonėms ir, kaip tokia, turi būti žmogų prieinama bei suprantama (R. Brown, JAV).

Krikščioniškojoje Apieškimu pasirodo Dievo rūpestis pasauliu bei jo istorija. Krikščioniškosios tiesos pasisekimas priklausys nuo to, ar jos skelbėjams pavyks išeiti iš monotoniško senų formuluočių kartojimo. Tas monotoniškas pakartojimas tik parodo, kad krikščionybės skelbėjai dar nėra atkreipę dėmesio į tai, jog žmonės, kuriems tos tiesos yra skirtos, pasidarė jau kitokie. Yra nemaža dalykų, kuriuos bažnytinis autoritetas skelbia, dar neatsižvelgdamas į pasikeitusią žmogaus padėtį, senui, jam nesuprantamam būdu. Kaip tikėjimo tiesos turi būti skelbiamos arba aiškinamos,

Vytautas Kašuba

Sv. Pranciškus Nuotr. V. Maželio

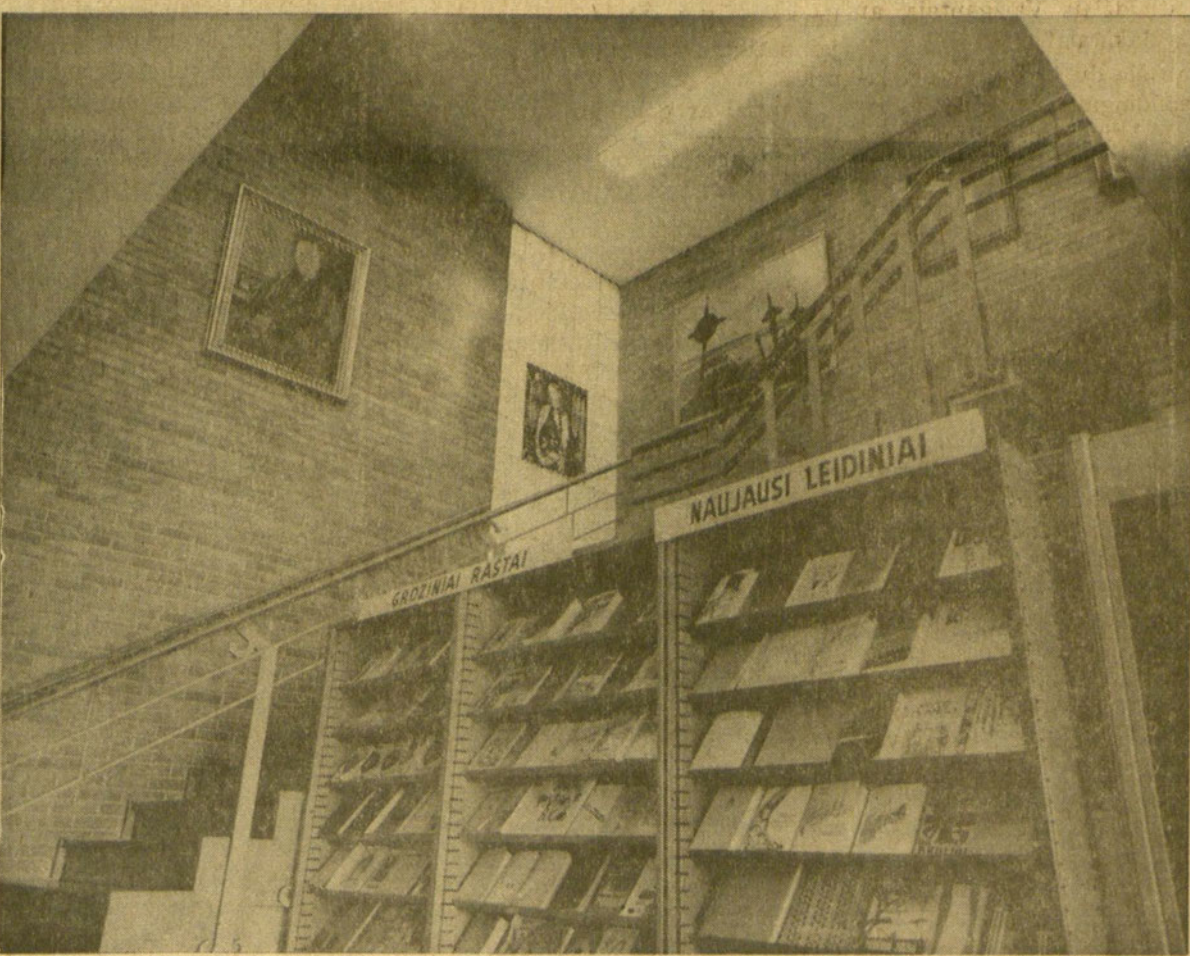
priklauso nuo dviejų dalykų: nuo pačios tikėjimo tiesos ir nuo dabartinio žmogaus. Jėzus Kristus čia yra aukščiausia norma bei pavyzdys (K. Rahner, Vokietija).

Krikščioniškasis mokslas jokių būdu neveikia pasauly kaip opiumas (kaip migdantis veiksnys). Priešingai, jis savo esme

yra radikalus, verčia žmogų kreipti dėmesį į šį pasaulį ir uždėda pareigą keisti padėtį ten, kur žmonės yra pavergę vieni kitus arba kur žmonės yra paaukojami tam tikrų institucijų bei laisvė yra tam tikros įsigalėjusios santvarkos išlaikymui, kur jėga pažeidžia teisingumą. Bažnyčia, kaip tikinčiųjų į Jėzų Kristų bendruomenė, yra įpareigota žodžiu ir darbu šio tikslo siekti. Bet visų pirma pati Bažnyčia savo tarpe turi įgyvendinti krikščionišką dviasią. Ji turi meilės bei bendrybės ryšiu jungti visus, kurie vieni nuo kitų yra atskirti kultūros, rasės, lyties, turto ar klasių užtvaramis. Bet ar gali krikščionybė pakeisti šių dienų pasaulį, Ji jau yra jį pakeitusi, ir tai yra istorinis faktas. Tik ji nėra pasaulio pakankamai pakeitusi, ir čia yra jos kaltė (H. Kueng, Vokietija). Neišvengiama teologijos rizika

Teologija turi budėti, kad Bažnyčia nesusidėtų ir savęs netapdintų su tam tikromis politinėmis ideologijomis ir savęs nenužemintų iki grynai politinės religijos. (J. Metz, Vokietija.)

Iš naujo turi būti permąstytas ir lytiškumo vaidmuo žmogaus gyvenime. Proto vienašališkas vyravimas virš jausmo bei lytiškumo, taip charakteringas Vakarų intelektualinei tradicijai, nepajėgė įnešti harmonijos bei savitvardis žmogaus gyvenimui, ir didelė dalimi yra prisidėjęs prie neracionalių, baisių iškrypimų karų bei nusikaltimų pavidalu. Kadangi Katali-

Lietuviškųjų knygų vitrinos erdvioje "Draugo" patalpose (4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629) laukia skaitytojų ir pirkėjų. Visų čia esamų knygų katalogas duodamas arba pasiunčiamas paštu nemokamai. Nuotr. V. Noreikos

TEOLOGŲ KONGRESAS BRIUSELYJE

(Atkelta iš 1 psl.)
kų Bažnyčia jau iš tradicijos yra užsiangazavusi tam tikrai pažūrai į lytiškumą, tai posūkis tuo klausimu jau nebūsiąs lengvas (G. Baum, Kanada).

Pavienis teologas nėra neklaidingas. Ieškodamas naujų būdų tikėjimui skelbti, jis sąmoningai žino, kad jam gresia suklydimo pavojus. Bet tą riziką jis turi prisiimti. Antraip teologiniai tyrimėjimai bei pažanga iš viso nebūtų galimi. Teologai turi bandyti visus įmanomus kelius bei galimybes (W. Kasper, Vokietija).

Teologais yra visi

Teologais yra visi tikintieji, kurie mąsto apie savo tikėjimą. Iš pagrindų klausimą imant, jog krikščionių tarpe tam tikri asmenys yra Dievo specialistai, būtų piktžodžiavimas. Dėl to reikia teologiją nuklerikalinti ir leisti ją dėstyti ir pasauliečiams (Jossua, Prancūzija, savo mintimis padaręs klausytojams didžiausią įspūdį).

Be kontakto su kitais mokslais teologija pati save izoliuoja ir nusurdina. Todėl tikintieji pastebi vis didesni pamokslų atitrūkimą nuo jų kasdieninio gyvenimo (Schillebeeckx, Olandija).

Bažnyčioje neturi būti vietos institucijoms, kurios yra priešpaudos, nelaisvės, neteisingumo ir sąžinių prievartavimo priešastimi (Bas van Iersel, Olandija).

Ateities Bažnyčioje turės būti atstatyta pusiausvyra tarp hierarchijos ir pasauliečių atliekamų funkcijų (Y. Congar, Prancūzija).

Demokratiški rinkimai Bažnyčioje

Popiežius ir vyskupai turi būti demokratiškai renkami. Kandidatus ir popiežių turėtų statyti ne kardinolų kolegija, o tokia įstaiga, kuri reprezentuoja visą Bažnyčią. Vyskupai turėtų būti renkami ribotam laikui. Juos turėtų rinkti pačios vyskupijos kunigai ir tikintieji (A. Greeley, JAV).

Tuo klausimu spaudos konferencijoje kardinolas Suenens siūlė, kad popiežių rinktų vyskupų sinodas. Tada būtų galima tikėtis, kad prie popiežiaus rinkimų prieitų ir jaunesni žmonės. Kardinolo nuomone, kurią jis pastatė tik kaip vieną iš daugelio, ligšiolinio būdo (popiežių leisti rinkti kardinolams) reikėtų būtina atsakyti. Popiežiaus prestižas nebūtų didesnis, jei jį išrinktų tokia asmenų grupė, kurioje neatsispindėtų visa Bažnyčia. Niekam nėra paslapčia, kad italių skaičius kardinolų kolegijoje yra neproporcingai didelis ir kad kai kurie asmenys kardinolais tampa dėl to, kad juos, sulaukusius 75 metų amžiaus, reikia pagerbti ir kur nors padėti.

Kardinolas pasisakė ir už vyskupų skyrimo reformą. Čia aišku Romai tenka paskutinis žodis. Bet ji turėtų vyskupą parinkti iš tų kandidatų, kurioje pristato atitinkamos vyskupijos tikintieji.

Ginčai dėl rezoliucijų

Visiškai naujas dalykas buvo teologų kongreso rezoliucijos. Ligi šiol tokiuose kongresuose tai tikrai neįprastas dalykas. Aišku, iš jų reikia laukti atgarsio ir bažnytiniam gyvenime. Tad dėl jų ir kilo labai smarkūs ginčai. Kongreso dalyviai nesutiko rezoliucijų klausimo palikti kongreso vadovybei. Jie patys norėjo nuspręsti, ar išnešti rezoliucijas ar ne. Konservatyvioji kongreso dalis bandė rezoliucijų klausimą visai išimti iš dienotvarkės. Tačiau kongresas nepasidavė nė šiai grupei ir didele balsų dauguma pasisakė už rezoliucijas, tik pareikalavo jas kitaip pavadinti, būtent, kongreso teologinio darbo gairėmis. Rezoliucijų vardo kongresas nenorėjo dėl to, kad jis pats neatstovavo lygiomis proporcijomis visų kontinentų, mentalitetų ir krypčių. Dėl to paskelbtos rezoliucijos parodo tik kryptį, kuria eina Briusely susirinkę teologai.

Teologinės gairės buvo padalintos į pagrindines ir papildomasias. Pagrindinių buvo dvylika. Įžangoje buvo pasakyta, kad jos gali pasitarnauti, aiškinantis šių dienų problemas. Čia teologai nenorėjo duoti teologinių aptarčių ar siūlyti atbaigtų sprendimų. Jie tik esą nuomonės, kad jų pasiūlos yra svarbios abiejų, tiek Bažnyčios, tiek teologijos teorijai bei praktikai.

Pagrindinių gairių santrauka

1. Teologija, turinti ateičiai įtakos, gali kilti tik iš tų tarpo, kurie angažuojasi šių dienų pasauly ir yra atsakingi už visuomeninį gyvenimą, nes teologija mes suprantame krikščionies mąstymą apie savo tikėjimą, kartu sujungtą su jo, gyvenančio tam tikram laike ir tam tikroje kultūroje, patirtimi. Dėl to ir pasauliečiai, turį teologijos dovaną, turi teisę imtis teologinio darbo, pareikšti savo teologinę nuomonę bei dėstyti teologiją.

2. Mokomasis Bažnyčios autoritetas ir teologai yra to paties krikščioniškojo mokslo tarnyboje. Jie negali apsieiti vieni be kitų, o turi būti, vieni su kitais nuolatiniame dialoge. Gi teologai savo ruožtu tik tada gali atlikti savo uždutį (aiškinti tikėjimą dabarčiai), jei jie gali visiškai laisvai vieni su kitais diskutuoti teologines problemas bei ieškoti jų sprendimo. Bažnytinis autoritetas savo viešus perspėjimus teologams, mūsų nuomone, turėtų daryti tik po pasikalbėjimo su atitinkamu teologu ir visada tik tokiu būdu, kuris nepažeidžia pagrindinių žmogaus asmens teisių bei krikščioniškojo orumo.

3. Dirbą teologinį darbą turi paisyti ne tik evangelijos, bet ir žmonių su įvairiomis kultūromis, religijomis, mokslais, menais ir literatūra. O tai jau savaime veda į teologinį pluralizmą. Kritiškai kūrybinis teologinis mąstymas yra ne vien teorijos dalykas, bet skirtas ir praktiškam žmonių, bendruomenių ir Bažnyčios naudojimui.

4. Krikščioniškasis mokslas reiškia patį Jėzų Kristų. Jėzus Kristus, nukryžiuotas ir prisikėlimas, yra visokio tikėjimo skelbimo norma ir kiekvieno bažnytinio veikimo masas. Kad ir pasilaikydama krikščioniškuosiu idealus, krikščionybė be tikėjimo į Jėzų Kristų netenka savo pagrindo.

5. Dievas apsireiškia Jėzuse Kristuje kaip susitaikančioji meilė. Kalbėti apie Jėzų be ryšio su Dievu reiškia jo nepripažinti kaip Kristaus (Dievo Sūnuso). Tik Jėzuse Kristuje žmogaus randa savo tikrąjį išgelbėjimą ir į kitus nukreiptoje pasiaukojančioje meilėje savo laisvę. Kalbėti apie Jėzų Kristų be ryšio su meile žmonėms reikėtų

iš dienotvarkės. Tačiau kongresas nepasidavė nė šiai grupei ir didele balsų dauguma pasisakė už rezoliucijas, tik pareikalavo jas kitaip pavadinti, būtent, kongreso teologinio darbo gairėmis. Rezoliucijų vardo kongresas nenorėjo dėl to, kad jis pats neatstovavo lygiomis proporcijomis visų kontinentų, mentalitetų ir krypčių. Dėl to paskelbtos rezoliucijos parodo tik kryptį, kuria eina Briusely susirinkę teologai.

Teologinės gairės buvo padalintos į pagrindines ir papildomasias. Pagrindinių buvo dvylika. Įžangoje buvo pasakyta, kad jos gali pasitarnauti, aiškinantis šių dienų problemas. Čia teologai nenorėjo duoti teologinių aptarčių ar siūlyti atbaigtų sprendimų. Jie tik esą nuomonės, kad jų pasiūlos yra svarbios abiejų, tiek Bažnyčios, tiek teologijos teorijai bei praktikai.

Pagrindinių gairių santrauka

1. Teologija, turinti ateičiai įtakos, gali kilti tik iš tų tarpo, kurie angažuojasi šių dienų pasauly ir yra atsakingi už visuomeninį gyvenimą, nes teologija mes suprantame krikščionies mąstymą apie savo tikėjimą, kartu sujungtą su jo, gyvenančio tam tikram laike ir tam tikroje kultūroje, patirtimi. Dėl to ir pasauliečiai, turį teologijos dovaną, turi teisę imtis teologinio darbo, pareikšti savo teologinę nuomonę bei dėstyti teologiją.

2. Mokomasis Bažnyčios autoritetas ir teologai yra to paties krikščioniškojo mokslo tarnyboje. Jie negali apsieiti vieni be kitų, o turi būti, vieni su kitais nuolatiniame dialoge. Gi teologai savo ruožtu tik tada gali atlikti savo uždutį (aiškinti tikėjimą dabarčiai), jei jie gali visiškai laisvai vieni su kitais diskutuoti teologines problemas bei ieškoti jų sprendimo. Bažnytinis autoritetas savo viešus perspėjimus teologams, mūsų nuomone, turėtų daryti tik po pasikalbėjimo su atitinkamu teologu ir visada tik tokiu būdu, kuris nepažeidžia pagrindinių žmogaus asmens teisių bei krikščioniškojo orumo.

3. Dirbą teologinį darbą turi paisyti ne tik evangelijos, bet ir žmonių su įvairiomis kultūromis, religijomis, mokslais, menais ir literatūra. O tai jau savaime veda į teologinį pluralizmą. Kritiškai kūrybinis teologinis mąstymas yra ne vien teorijos dalykas, bet skirtas ir praktiškam žmonių, bendruomenių ir Bažnyčios naudojimui.

4. Krikščioniškasis mokslas reiškia patį Jėzų Kristų. Jėzus Kristus, nukryžiuotas ir prisikėlimas, yra visokio tikėjimo skelbimo norma ir kiekvieno bažnytinio veikimo masas. Kad ir pasilaikydama krikščioniškuosiu idealus, krikščionybė be tikėjimo į Jėzų Kristų netenka savo pagrindo.

5. Dievas apsireiškia Jėzuse Kristuje kaip susitaikančioji meilė. Kalbėti apie Jėzų be ryšio su Dievu reiškia jo nepripažinti kaip Kristaus (Dievo Sūnuso). Tik Jėzuse Kristuje žmogaus randa savo tikrąjį išgelbėjimą ir į kitus nukreiptoje pasiaukojančioje meilėje savo laisvę. Kalbėti apie Jėzų Kristų be ryšio su meile žmonėms reikėtų

ji laikyti nereikšmingu žmoniems.

6. Didieji kristologiniai (apie Kristų) pareiškimai bei aptarčiai, paskelbtos praityje, galioja ir dabarties Bažnyčiai. Tačiau jų negalima aiškintis be jų istorinio konteksto (kodėl jas tada taip redagavo) bei jas vien kartoti. Kad jas visų laikų ir visų kultūrų žmonės suprastų, reikia šiam krikščioniškajam mokslui nuolatos duoti naują žodinę formą.

7. Krikščionių bendruomenės turi kritiškai peržiūrėti savo situaciją visuomenėje, gimusią istorijos bėgy. Jos yra tos visuomenės dalimi. Jos negali būti neutralios nė politiniu, nė ūkiniu atžvilgiais. Jos turi savo santykį su visuomene kritiškai peržvelgti, kad pačios netaptų priešpaužia vykdančių jėgų bei institucijų bendrininkėmis. Krikščionių bendruomenės, jų vadai bei visi tikintieji turi veikliai angažuoti už visų prispaustųjų, kaip antai, už rasiniai diskriminuotų, ūkiniai išnaudojamųjų ir totalinių režimų pavergtųjų išlaisvinimą. Ir teologija turi užsiimti šiais klausimais. Tik taip Bažnyčia galės atlikti savo uždavinį ir atsistoti kaip dvasios laisvės gynėja.

8. Bažnyčios uždavinys yra skelbti išganymą, kurį Dievas siūlo visai žmonijai, tiek Vakaruose, tiek Rytuose, tiek šiaurėje, tiek Pietuose. Daugele pasaulio kraštų viešojo gyvenimo sekuliarizacija yra jau įvykęs kultūrinis faktas. Jei

pams ir klebonams rinkti. Dievo tauta turėtų gauti teisę dalyvauti savo vadų rinkimuose.

12. Moters diskriminaciją Bažnyčioje ir neretai dar ir pačioje visuomenėje šiandien reikia viešai kritikuoti. Be to, jau yra atėjęs laikas svarstyti galimą moters vaidmenį ir bažnytinėse vadovybėse.

Papildomosios gairės

1. Yra žmonių, vyrų ir moterų, kurie pačioje Bažnyčioje turi

(Nukelta į 4 pusl.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v vak. Šeštadieniai 10-11 val. Trečiadienį 10-12 val. p. p. Ofiso telefonas: PR 8-3229. Rez. tel. WA1brook 5-5076

Rezid. Tel. 239-4683

DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERLIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Prilma ligonius pagal susitarimą, jei neatliepia skambinti 874-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-ojos ir California
Val: kasdien nuo 6-8 val. vakaro. Šeštadieniai 2-4 val. Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį. Ofiso telefonas: 476-4042. Rezid. tel. WA1brook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo Takų Chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

"Encyclopaedia Lituanica" redaktoriai ir leidėjas posėdžiauja. Iš kairės į dešinę: prof. J. Puzinas, prof. S. Sužiedėlis, prof. A. Landsbergis, prof. J. Jakštas, prof. A. Kučas, enciklopedijos leidėjas J. Kapočius ir V. Rastenis. Nuotr. V. Maželio

SUTELKTNĖM JĖGOM GREITINAMAS DARBAS

Encyclopaedia Lituanica suplanuota išleisti per trejus metus

Lietuvių Enciklopedijos leidykla, siekdama pagreitinti angliškiosios Encyclopaedia Lituanica rengimo darbus, išplėtė jos redakciją taip, kad nuo šiol visi numatyti jos enciklopedijos tomai galėtų būti rengiami lygia greičiai, nelaukiant abėcėlinės tvarkos. Šalia prof. Simo Sužiedėlio, parengusio visų tomų planą ir jau suredagavusio pirmąjį bei žymią dalį antrojo tomo, ir šalia prof. Raphaelio Sealey, kalbėjo kultūroje, patirtimi. Dėl to ir pasauliečiai, turį teologijos dovaną, turi teisę imtis teologinio darbo, pareikšti savo teologinę nuomonę bei dėstyti teologiją.

Spalio 19 New Yorko Lietuvių židinio patalpose įvyko Encyclopaedia Lituanica redakcijos posėdis, kuriame dalyvavo visi minėti redaktoriai (be prof. Sealey) ir leidėjas Juozas Kapočius. Tuo posėdžiu pradėtas naujas

ENCYCLOPEDIA LITUANICA leidimo darbų etapas. Susitarkyta, taip, kad žymiai sumažėtų ir pagaliau visai išnyktų laukimo protarpiai nuo vieno tomo išspausdinimo iki kito atidavimo į spaustuve.

Posėdyje patvirtintas toks redaktorių darbo paskirstymas: Prof. Simas Sužiedėlis baigia antrojo tomo rengimą ir yra tolesniųjų tomų darbo koordinatorių. Vincas Rastenis baigia antrojo tomo dalį (daugiausia J raldė temas) ir redaguoja trečiąjį tomą (KLS-M). Prof. Juozas Jakštas redaguoja ketvirtąjį tomą (N-R), prof. Antanas Kučas — penktąjį (S-T), prof. Jonas Puzinas — šeštąjį (U-Z), o prof. Algirdas Landsbergis redaguoja visiems dar neišleistiems tomams literatūros, teatro, dailės temas bei tu sričių menininkų biografijas — apibūdinimus. Be to, kai kurioms temoms rengti yra pa-

kiesti ir vėliau bus kviečiami savo srities žinovai.

Asmenys, kurie jaučiasi turį tai ar kitai temai nušviesti duomenų, šia proga kviečiami painformuoti apie tai S. Sužiedėli arba atitinkamo tomo redaktorių. Šis kvietimas skelbiamas viešai ypač dėl to, kad redaktoriai nesijaučia galį tobulai numatyti, kas kokį turi viešai dar nepaskelbtų, bet šiai enciklopedijai reikšmingų duomenų. O svarbu, kad su reikalingais duomenimis nebūtų prasielkta vien dėl susižinojimo stokos. Suprantama, kaip jau turimiesiems, taip ir šiuo keliu gautiems duomenims turės būti taikomi šios enciklopedijos paskirties diktuojamieji atrankos dėsniai.

Ta pačia proga leidykla kreipiasi ir su kvietimu į visą šios enciklopedijos leidimui taip aiš-

patiems ir klebonams rinkti. Dievo tauta turėtų gauti teisę dalyvauti savo vadų rinkimuose.

12. Moters diskriminaciją Bažnyčioje ir neretai dar ir pačioje visuomenėje šiandien reikia viešai kritikuoti. Be to, jau yra atėjęs laikas svarstyti galimą moters vaidmenį ir bažnytinėse vadovybėse.

Papildomosios gairės

1. Yra žmonių, vyrų ir moterų, kurie pačioje Bažnyčioje turi

(Nukelta į 4 pusl.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v vak. Šeštadieniai 10-11 val. Trečiadienį 10-12 val. p. p. Ofiso telefonas: PR 8-3229. Rez. tel. WA1brook 5-5076

Rezid. Tel. 239-4683

DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERLIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Prilma ligonius pagal susitarimą, jei neatliepia skambinti 874-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-ojos ir California
Val: kasdien nuo 6-8 val. vakaro. Šeštadieniai 2-4 val. Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį. Ofiso telefonas: 476-4042. Rezid. tel. WA1brook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo Takų Chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Prilma tik susitarus
Valandos pirmd., ketv. 5-8 val. antr. 2-4 val.

kiai ir be svyravimų pritarusią lietuvių visuomenę, primindama, kad

dabar, kai angliškiosios lituanistinės enciklopedijos rengimo darbus jau suorganizuotas taip, kad įmanoma gana apytikriai ir gana realistiškai numatyti to darbo atlikimo terminų tvarkaraštį; atėjo laikas ir visiems pritarėjams savo pritarimą irgi sukonkreinti ir imtis ENCYCLOPEDIA LITUANICA nebeatidėliojant užsisakyti ar užsakyti, kas yra kam ją numates.

Spalio

Dieviškojo grožio ieškotojas

Friedricho Hoelderlino 200 metų gimimo sukaktį minint

Zinomas literatūros kritikas J. Nadleris pagrįstai teigia, kad Hoelderlinas yra prarastojo dieviškojo grožio ir žmonijos aukštinio amžiaus ieškotojas. Tik dieviškumą čia reikia suprasti ne tiek krikščionišką, kiek antiikinę prasmę.

Hoelderlinas dabar rikiuojamas į didžiųjų vokiečių poetų gretas. Tačiau su jo garbės žvaigžde ne visad taip buvo: kone per visą 19 šimt. ji buvo prabėgusi ir tik nuo pirmojo pasaulinio karo ėmė spindėti visu skaidrumu. Romantika su savo krikščionišką ir liaudies kūryba juo nesidomėjo, o realizmas visai šimtmečio pabaigai ji taipgi buvo nustumęs į šalį. Dabar Hoelderlinas jau pasaulinės literatūros figūra, iškilus himninio stiliaus lyrikas, gretinamas su Pindaru ir Klopštoku.

Gimęs 1770 m. švabų krašte, ant Nekaro upės krantu, Friedrichas Hoelderlinas anksti neteko tėvo ir buvo auklėjamas motinos, kuri jam įkvėpė meilę gamtai ir nenumaldomą idealaus pasaulio ilgesį. Buvo mimozistiškai jautrus, tačiau kartu ir išdidus. Iš meilės motinai ėmė studijuoti teologiją Tuebingene, bet Hoelderlino tikslas buvo tapti ne teologijos, o poezijos dvasininku.

Hoelderlino tautietis Šileris jį nukreipė į pedagogines vėžes — buvo namų mokytoju Jenoj, vėliau Frankfurte prie Maino, kur išvydo savo graikiškąjį idealą — Diotimą — savo auklėtinio motinos Suzetės Goptard asmenį. Nors Hoelderlinui Diotima buvo tai, kas Dantei Beatricė, bet dėl įtarimo turėjo ją palikti. Nuo čia ir bus prasidėjęs Hoelderlino dvasinis lūžis. Dar keletą metų dirbęs pedagoginį darbą Šveicarijoje ir Prancūzijoje (Bordeaux), Hoelderlinas 1802, jau dvasiškai palūžęs, grįžo pas savo motiną, o nuo 1806 jis jau buvo dvasios ligonis, nors protarpiais yra dar

A. TYRUOLIS

kai ką ir vertingo sukūręs.

Hoelderlino vieta vokiečių poezijoje nėra aiškiai nustatyta. Literatūros istorikas Korff jį laiko "romantiniu klasik". Hoelderlino antikos samprata yra ekstatiskai dioniziška, o Goethės ir Šilerio blaiviai apoloniška. Hellin-grathas, išleidęs Hoelderlino raštų kritinį leidimą (1913-23), nuo kurio prasidėjo Hoelderlino renesansas, jame mato "nežinomo dievo" ieškotoją, kas sutampa su Signerio ir Wuerttho pastaba: "Jis nėra krikščioniškas poetas tikraja to žodžio prasme, bet naujų dievų pranašas žmonijai, kuri atitrūko nuo krikščionybės ir dabar yra vidinio bedieviškumo nelaimėje." Kai kurie katalikų rašytojai, kaip Guardini, R. Schneider, norėtų jame išžūrėti ir viską apimančių užmojų, kada jis "sužeistų veidus" pagaliau grįžta į Kristų (kūrybos pabaigoje).

Hoelderlinas ypač buvo paveiktas Platono ir Winckelmanno raštų (pastarojo "kilnaus paprastumo ir tylaus didingumo"). Antikinio pasaulio grožio (harmonijos) idealu jis taip stipriai persiėmė, kad atsiradęs plyšys tarp tikrovės ir idealo jį galop palauižė dvasiškai. Vieno dailidės Tuebingene globojamas, Hoelderlinas to dvasios sutemoj išgyveno kone 40 metų (mirė 1843).

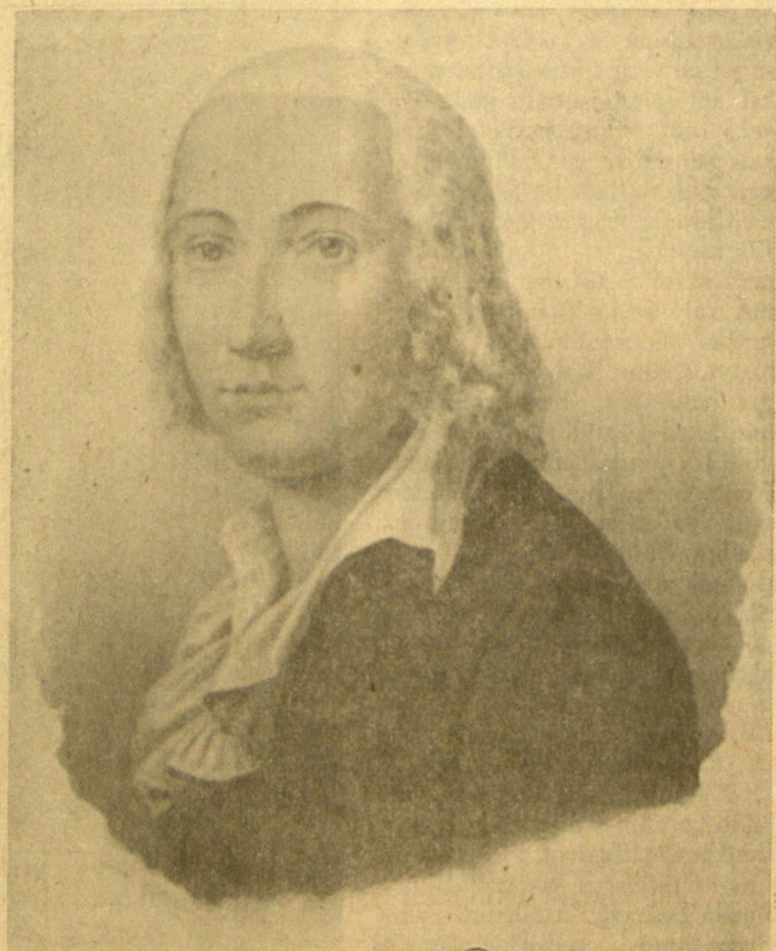
Nemažiau Hoelderlino kūrybai turėjo reikšmės jo studijų draugų Schellingo ir Hegelio filosofija: pirmojo monizmas (nuo pasaulio į Dievą), antrojo dialektika (nuo Dievo į pasaulį). Abiejų sintezės Hoelderlinas ieškojo dieviškajame grožyje, kurs geriausiai buvo įkūnytas antikiniame graikų pasaulyje. Iš tikrųjų jie visi trys — du filosofai "apaštalai" ir vienas poetas "pranašas" — buvo ryžęsi sukurti "Dievo kara-

lystę" vokiečių tautoj. Antikinis pasaulis turėjo eit visokių dorybių pavyzdžiu tautai. Tėvynės motyvas ypač dažnas Hoelderlino poezijoje. Tauta, ieškok savo aukštinio amžiaus, šaukia Hoelderlinas. Atseit, gerbk praeitį, jeigu nori didingos ateities.

Pasiuokojimas už tėvynę rodomas ir vieninteliame Hoelderlino romane (laiškų forma) "Hyperion". Siužetas imtas iš graikų sukilimo prieš turkus (1770), čia jaunas graikas sunkiai kenčia dėl savo tėvynės padėties, apsvilia, bet nežūva — lieka grožiui skelbti (Hoelderlino, kaip poeto asmeny). Muzikinėje dramoje "Empe-doklyje" užgriebiama "Fausto" problema — protu įsiveržti į dievybės paslaptis, kur reikia tikinčios ir nuolankios širdies. Čia vyriausias veikėjas žūva, kad, atpirkęs kaltę, atgimtų dieviškajai bendrijai.

Hoelderlino poezijos forma — antikinės lyrikos forma, būtent odes, elegija, himnas. Pradėjęs bendro pobūdžio rimuotom odėm Šilerio pavyzdžiu, Hoelderlinas savo vėlesniajais laisvų ritmų poezija pasiekė itin aukšto lygio.

● Didysis Bern. Brazdžionio "Poezijos pilnatis" vakaras bus gruodžio 12 d. Jaunimo centre. Programoje: Liet. Rašytojų draugijos pirm. kun. L. Andriekaus žodis ir meninė programa, kurioje dalyvauja aktorės Zita Kevalaitytė-Visockienė, Karilė Baltrušaitytė-Valaitienė, solistė Roma Mastienė, modernaus baleto šokėja — Jagna Štangenbergaitė. Vakara ruošia Meno draugija Šatrija ir Korp! Šatrija. Pats poetas Bernardas Brazdžionis tą dieną taipgi atskris iš Los Angeles į Chicago ir vakaro programoje skaitys savo kūrybą.

Vienas didžiųjų vokiečių poetų Friedrichas Hoelderlinas, nuo kurio gimimo šiemet sueina 200 metų.

Friedrichas Hoelderlinas

LIKIMO GIESMĖ

(Iš "Hyperiono")

Saulės minkštisiais takais
Vaikštinėjat, laimingosios dvasios!
Skaistuos dievų oras
Glosto švelniai
Jus tartum šventąsias stygas
Pirstai švelnieji.

Alsuoja lyg kūdikis miegas
Jie danguje, be lemties,
Ir skaisčiam
Pumpurė išlaikyta
Zydi amžiais
Jūsų dvasia,
Ir laimingosios akys
Žvelgia į tylų
Amžių skaidrumą.

Tik' ai mums nėra skirta
Niekad žemėj išsėtis,
Ir žūva ir krinta
Taip kenčiantys žmonės
Aklai valanda
Iš po valandos
Kaip vandens kad krinta
Nuo uolos į uolą,
Per ištisą metų į nežinią.

VAKARO FANTAZIJA

Prieš savo trobelę pavėsy ramus
Sėdi artolas, rūksta smagus židyns.
Svetingai suaidi keleiviui
Kalmelio varpai vakariniai.

Ir grįžta jūreiviai į uostą dabar
Tolimuos miestuos, nutyla smagus
Turgavietės triukšmas; pavėnėj tylio
Spindi bičiuliams drauginga puota.

Ak, kur man? Mirtingieji gyvena
Iš darbo, algos; smagu jiems pavargti
Ir vėl atsilsėti; kodėl gi nemiega
Niekad krūtinėje mano dyglys?

Vakariniam danguj pražysta pavasaris;
Gausybė ten rožių, ramybe alsuoja
Tas aukso pasaulis; tenai
Paimkit mane, debesys purpuriniai!

Šviesoj ir ore tesuduš mano meilė, kančia! —
Bet lyg išsigandęs tuo prašymo kvailo,
Burtas pabėga, tamsu po dangum
Ir vienišas vėl aš; kaip visad.

Atėik gi, miego švelnūs! per daug jau
Geidžia širdis, galop išgesti tu, jaunyste,
Tu neramioji, svajūga!
Rami ir giedri tada esti senatvė.

VILČIAI

O viltie! malonioji! gėrui užmta!
Tu, kur liūdnio namo nenlekinai
Ir mielai patarnauji, kilnioji,
Tiek čia mirtingiems, tiek danguj esantiems.

Kas esi tu? mažai gyvenau. Bet jau dvelkia
Šaltiu mano vakaras. Lyg šešėlis tylus
Esu dar čionai! ir jau be giesmės
Užsnūsta krūtinėj spurdėjus širdis.

Žaliam slėny, kur nuo kalno galvus
Ošia šaltinis kasdien ir rudens
Pražysta gelė man melioji,
Ten, tyloje, malonioji, tavęs aš

Ieškosi, arba kai vidunaktį ima
Nematomos dvasios miške bruzdėti,
O viršum manęs spinduliuoja vis linksmos
Gėlės, tos žydinčios žvaigždės aukštai danguje,

O Eterio dukra! tada pasirodyk tu
Iš savo tėvo sodų, ir jei negali
Atėiti kaip žemės dvasia, išbaugink,
Išbaugink kuo kitu tu man širdį.

TĖVIŠKĖ

Linksma grįžta jūreivis į ramiąją srovę
Iš salų tolimų, kur sukauptė lobį;
Tėviškėn grįžti norėčiau ir aš;
Bet ko parsivešiu tiek, kiek kančios? —

Brangūs krantai, kur mane užauginot,
Ar mellės nutildysit kančią, ar duosit,
Mano vaikystės miškai, kai vėl grįšiu,
Ramybės nors vieną dar kartą?

Vertė A. Tyruolis

TAUTINIAI ŠOKIAI, DRABUŽIAI IR PRIEKAIŠTAI "GRANDINĖLEI"

1. Liaudies menas kaip pagrindas individualinei kūrybai

Kalbant apie liaudies meną apsimama, daugelis galvoja, kad tai yra kažkas sena, nekintama ir nekeistina. Bet šitokia pažiūra, tiksliai kalbant, nėra teisinga. Gyvenime nieko nekintamo nėra, todėl negali nekisti ir liaudies menas, nes kintamumo pagrindas yra žmogaus kūrybingumas. Kol žmogus bus kūrybingas, tol ir jo menas bus kintamas. Bet kadangi liaudies menas yra kolektyvinis, tai jis kinta ne staigiais šuoliais, bet pamažu. Dėl to galima kalbėti apie vienokio ar kitokio laikotarpio liaudies meną.

Iš liaudies meno išauga individualinis menas. Tokį meną sudaro liaudinis pagrindas ir individuali jo variacija, individualus apipavidalinimas. Ji tada vadiname nebe liaudiniu, bet tautiniu menu, nes jis daugiau ar mažiau atspindi visų tautos sluoksnių tam tikro laikotarpio meną. Tokio individualaus meno, daugiau ar mažiau paremto

L. DAMBRIŪNAS

liaudies menu, pavyzdžiais galime laikyti Marquette parko Chicagoje ar Maspetho New Yorke lietuvių bažnyčias, kompozitorių harmonizuotas liaudies dainas ar poetų eilėraščius, parašytus daugiau ar mažiau liaudies dainų stiliume. Suprantama, kad šitaip gali būti perkurti ir kiti liaudies menai — tapyba, skulptūra ir pan.

Visa tai, man rodos, reikia turėti galvoj ir kalbant apie mūsų tautinius šokius bei drabužius, dėl kurių pastaruoju metu kilo nemaža ginčų. Iš tikrųjų ne tiek ginčų, kiek pikty priekaištų vienam šokių sambūriui — Cleavelando Grandinėlei. Jai prikišama (daugiausia "Naujienose"), kad ji šokanti kitaip, negu kiti mūsų tautinių šokių sambūriai, ir kad ji nevengianti svetimų, ypač slavybių, taigi nėra grynų tautinių šokių ansamblis, ir dėl to negirtinas, juo labiau nedemonstruoti kitataučiams.

2. Galimas šokių ansamblių įvairumas

Čia gali būti du klausimai: 1) kodėl, pripažįstant kitų sričių menininkams teisę individualiai perkurti (harmonizuoti, stilizuoti) liaudies meną, neturėtų būti leidžiama šokių kūrėjams individualiai stilizuoti liaudies šokius? ir 2) kodėl turėtų būti bloga tame pačiame vakare šalia tautinių šokių šokti ir kitokių šokių, kad ir polkas ar kadrilius? Nuosekliai logiškai galvojant, atsakytų reikėtų šitaip. Stilizuoti liaudies šokius galima tuo pačiu pagrindu, kuriuo harmonizuojamos liaudies dainos. Logiškas nuoseklumas reikalauja, kad leidžiant viena, neturėtų būti peikiama ir kita. Dėl polkų ir kadrilių reikia pasakyti tą patį, kas galima pasakyti dėl svetimų dainų, dainuojamų mūsų koncertuose šalia mūsų liaudies ar liaudies dainų pagrindu harmonizuotų bei kitokių dainų. Daugumos mūsų solistų koncertų programas sudaro paprastai dvi dalys: pirmoje dalyje lietuviškos dainos, antroje nelietuvių kompozitorių dainos ar arijos. Logiškas nuosek-

lumas ir vėl reikalauja, kad nevengiant mišrios programos koncertu, nėra ko bijoti ir mišraus repertuaro šokių.

Bet jeigu šitaip, jeigu pripažįstame teisę stilizuoti liaudies šokius, jeigu pripažįstame galimybę šalia savų šokti ir kitokių šokių, tai nėra jokio pagrindo pykti ir bartis dėl to, kad, pavyzdžiui, Grandinėlė nori kiek kitaip šokti, negu kiti mūsų tautinių šokių sambūriai šoka. Kaip yra visokių koncertų (vien liaudies dainų, harmonizuotų liaudies dainų, operų arijų ar mišrių), taip gali būti ir visokių

šokių programų (vakarų) — grynai savų tautinių šokių, tautinių stilizuotų šokių ar mišraus repertuaro šokių. V. Beliajaus grupė kaip tik ir šokdavo ne tik lietuvių, bet ir kitų tautų šokius.

Aplamai reikėtų aiškiai skirti du dalykus: šokių grupes, kurios nori rodyti tik senovinius, "klasikinius" šokius, ir taipgi tokius šokių sambūrius, kurie nori kurti ką nors nauja, daugiau ar mažiau pasinaudodami senaisiais dalykais. Juk ir dabar jau turime ne vieną vadinamąjį tautinį šokį, sukurtą individualių kūrė-

ju, pvz. klumpakojis, kalvelis ir kt.

3. Ar tinka polkos ir kadriliai šalia tautinių šokių

Kai kas gali sakyti, kad jei šokių grupė šoka įvairių tautų šokių, tai ji negali vadintis lietuvių liaudies, arba tautiniu, šokių ansambliu. Vardas čia, žinoma, nėra esminis dalykas. Bet jeigu vis dėlto toje grupėje dominuoja lietuvių tautiniai šokiai, tai koks polkas ar kadrilius priedas negali jai to vardo paneigti, ypač kad tiek mūsų liaudies šokiai dažnai yra susiję su polkom

ar kadriliais. Pažiūrėkim, ką apie tai rašo žinovai. V. R. Saudargienė savo knygoje "Liaudies šokis Lietuvoje" išleistoje dar Vokietijoje (1958), nurodo, kad Aukštųjų kūno kultūros kursų Kaune studentai prieš II pasaulinį karą, ieškodami liaudies šokių, "suejo į sąlytį su seniausiais kaimų gyventojais. Ir taip benykstą ir į užmarštį grimstą apieginiai šokiai ir senieji kadriliai buvo sugrąžinti į gyvenimą. Daugiausia šie šokiai buvo atnešti į mokyklas tokie, kokie jie buvo šokami nuo senų laikų kaimo gyventojų" (7 p.). Toliau autorė nurodo, kad "kepurinės pirmoji dalis sustilizuota polonezo įtakoje... (kad) kadrilių charakteris buvo toks artimas mūsų tautai, kad jie labai greitai paplito po visą Lietuvą, sukuriant daug gražių, Lietuvai būdingų kadrilių. Įvairios jonkelio formos, žekelis, šustas ir kiti su pamėgtumu buvo šokami ir išliko iki mūsų laikų" (9 p.). Mūsų žiogelis, anot Saudargienės, yra išsivystęs iš anglėjo, kurio tėvynė yra Anglija. Apie polką ji rašo šitaip: "Lietuvoje polka buvo ypatingai pamėgta ne tik kaip pramoginis šokis, bet ir kaip pagrindas daugelio gražių liaudies šokių. Kalvelis, rugučiai, suktnis, klumpakojis ir visa eilė kitų

Lietuvių tautinių šokių sukuryje..

Nuotr. V. Maželio

(Nukelta į 4 pusl.)

TAUTINIAI ŠOKIAI, DRABUŽIAI IR PRIEKAIŠTAI GRANDINĖLEI

(Atkelta iš 3 pusl.)

— tai vis polkos įtakoje sukurti šokiai" (10 p.). Ir išvadą autorė daro tokią: "Šokiai, kaip ir kiekvienas menas, ribų nežino, keliauja iš krašto į kraštą. Tačiau tauta, sukūrusi arba pasisavinusi šoki, savam kūrinui davė savitą charakterį ir originalumą, išsėmanti iš tautos tradicijų, tuo ji išskirdama iš kitų tautų kūrinių... Tad nežūrnt, kieno įtakoje jie kūrėsi, klumpakojis, šustas, žiogelis ar bet kuris kadrius, visi jie mūsų tautos kūrinys. Jie kaip tautos kultūros dalis ejo iš kartos į kartą" (10 p.).

Dr. J. Balys LE XV teigia, kad "ypatingo lietuviško šokio žingsnio negalima nustatyti... kad labai dažnai įvairiomis atmainomis pritaikomas polkos žingsnis" (494). Toliau tas pats autorius pažymi, kad mūsų liaudies šokiai "retai tepateikiami gryna liaudiška forma. Paprastai kiekvienas šokių grupės vadovas juos stilizuoja pagal savo skonį ir nusimanymą. Tautotyriiniu požiūriu mūsų liaudies šokių niekas netyrinėjo" (ten pat).

Čia galima pridurti, kad žiurovai, žiūrėdami šokančius, grožisi ne tik tai pačiais šokiais, bet gal dar labiau jų menišku atlikimu. Čia ta pati analogija su dainavimu. Mes grožimės solistų ar chorų ne tik lietuviškų dainų, bet ir nelietuviškų arijų atlikimu. Jeigu solistas mūsų koncertuose galima dainuoti svietimas arijas, tai kodėl mūsų šokėjams neturėtų būti leidžiama gražiai sušokti kad ir svietima, bet Lietuvoje seniai išpopuliarėjusią polką?

4. Kaip su tautiniais drabužiais?

Kas čia pasakytą apie šokius, tinka ir drabužiams. Be abejo, ir jie gali būti stilizuojami. Net ir tie rodomeji kaip pavyzdiniai tautiniai iš tikrųjų yra vienu ar kitu atžvilgiu pastilizuoti, pagrįžinti. Žinoma, stilizacijai yra ribos, bet tai dažnai būna subjektyvus reikalas. Neabejotina, kad Grandinėlės vadovai bei tautinių drabužių audėja p. Aldona Vaitonienė, p. A. Tamošiūnienė, apie tautinius drabužius nusimano, tur būt, neblogiau, negu jų kritikai.

Tas klausimas diskutuojamas ir Lietuvoje (žr. Romuladas Ozolas, "Tautinio drabužio tradicija", Kultūros Barai, 1969, Nr. 4; ir Klemensas Cerbulėnas, "Tradicijos ir šiuolaikiškumas tautiniuose drabužiuose", Dailė, Nr. 12), tik ten jis svarstomas akademiškai, o ne publicistiškai, kaip pas mus.

Ryšium su tuo gali būti klausimas, ar pvz. Grandinėlei, šokant polką, tinka apsirengti ne tautiniais drabužiais, o kitokiais. Tur būt, daugumas sutiks, kad nėra reikalo vilkėti tautiniais drabužiais, šokant nelietuvišką šokį. Ir dėl to nėra pagrindo priekaištauti, kad Grandinėlės šokėjai kai kuriuos šokius šoka ne tautiniais drabužiais ir su skarelėmis ar kaip kitaip apsirengusios. Teko matyti Amerikoje šokant Lenkijos tautinį ansamblių Mazowsze, kuris šoko ne tik polonezus, mazurkas bei krakoviakus, bet ir polkas bei kadrius, bet ir vilkėjo ne tik tautinius, bet ir kitokius drabužius.

5. Naudingas specialistų žodis

Kanadiškis A. Rinkūnas siūlo (Tėviškos Žiburiai, 1970.10.1), kad ginčą dėl Grandinėlės spresų ne mėgėjai, bet specialistai. Be abejo, tam visi pritaris. Mes čia jau nurodėme du tokius specialistus: vieną žinomą liaudies meno žinovą, kitą knygos apie liaudies šokius autorę. Yra ir Lietuvoje išleistų tos srities darbų. Vien tik J. Lingys išleido net tris knygas. Mūsų Liudas Sagys apie Lingį rašė: "Šokdami savo tauti-

nus šokius, tokius kokius čia šiandien žinom ir kokie jie čia išlikę, turėtumėm prisiminti, kad didžiąja dalimi tai J. Lingio nuopelnas. Jis — neabejotinas mūsų tautinio šokio tėvas. Jis pirmas juos pradėjo nuodugniai aprašyti, skirstyti, paruošt moksliniu pagrindu" (Akiračiai, 190, Nr. 7). Sagys ten pat nurodo, kad trečioje mūsų tautinių šokių šventėje iš 14 suaugusių šokių šokių 11 buvo nurašyta iš Lingio. Yra Lietuvoje ir daugiau to klausimo specialistų. Taip pat diskutuojama tai ir žurnaluose. Plg. Alg. Vyžinto rimtą straipsnį "Kas džiugina, kas nerimą kelia" (Literatūra ir Menas, 1969, 1. 18).

Specialistais praktikai galėtume vadinti tuos asmenis, kurie ilgą laiką yra sėkmingai dirbę kaip tautinių šokių mokytojai, kaip pvz. Br. Shotas, O. Ivaškienė, J. Matulaitienė, G. Breichmanienė, R. Zotovienė, L. Sagys ir kiti. Iš panašių specialistų sudarytas ir Lietuvos tautinių šokių institutas Chicagoje. Šie asmenys, jeigu ir nėra kokių specialių tyrinėjimų atlikę, tai vis tiek yra daugiau ar mažiau su kitu tyrinėjimais susipažinę, juos studijavę. Jų balsas, be abejo, būtų reikšmingesnis. Bet kadangi daugelis jų yra kokios nors šokių grupės vadovai, tai jiems ir nepatogu tuo klausimu rašyti — savo šokėjų grupę girti ar kitų grupes peikti, ypač kad, anot dr. Balio, kiekvienas grupės vadovas šokius stilizuoja pagal savo skonį ir nusimanymą.

Kai nepasisako specialistai, pradeda rašyti diletantai, lietuviškai tariant mėgėjai, ar šiaip žmonės, kurie kartais rašo nebe meno, o kitokiais sumetimais. Iš to ir kyla visas nesupratimas, kaip tai atsitiko ir su priekaištais Grandinėlei.

6. Kaip mėgėjai kritikuoja

Kaip minėta, daugiausia kritikos Grandinėlei paskelbta Naujienose. Jos tiesiog išvystė akciją prieš Grandinėle — vedamaisiais, L. Vaičiūnienės ir visokių slapyvardininkų (M. Šnarienės, Mokytojos, Šokėjos ir kt.) straipsniais. Visi tie kritikai Grandinėlei nemato nieko teigiamo, o vien tik neigiamybės. Grandinėle, anot L. Vaičiūnienės, "išskanti iš bendro kelio", jos šokamas pakeltojijs "tolygus kazokėliams", o ir kiti "kazokiškai stilizuoti". Vadinas, sekama rusais, nurodomas ir jų šokių kūrėjas Moisejevas. Pastaruoju metu ilgą straipsnį (per 7 Naujienų numerius 9.19-9.26) paskelbė M. Šnarienė. Ji polemizuoja su visais, kurie gyrė Grandinėle, ir labai patenkinta, lyg geležėlę radusi, kad pietų amerikietis Martinez Suarez pastebėjo Grandinėlės šokiuose polką, kuri jam primenanti slavišką šokį. Šnarienė jis autoritetas, ir ji kuone kiekvieną pastraipoj kartojta apie svietimybės, slavybes Grandinėlės šokiuose, nepateikdama jokiu savų įrodymų. Jai, matyt, užtenka Vaičiūnienės ar panašių autoritetų. Bet tokia kalba, kurioj kas nors griežtai teigiama neįrodinėjant, paprastai vadinama tuščiažodžiavimu. Kiek tuose priekaištuose yra logikos, rodo kad ir šis pavyzdėlis iš Mokytojos slapyvardžiu pasirašyto straipsnio. Ji nurodė, kad televizijos artistė Eliana Cifuentes "televizijoje kalbėdama pabrėžė, kad lietuviai nėra slavų kilmės". Bet Mokytoja daro išvadą: "Tai gerai. Bet ir iš to galima suprasti, kad tokia Grandinėle per daug skirtinga nuo "slavų" nepasirodė" (Naujienos, 8.14). Geresnės logikos, tur būt, nereikia.

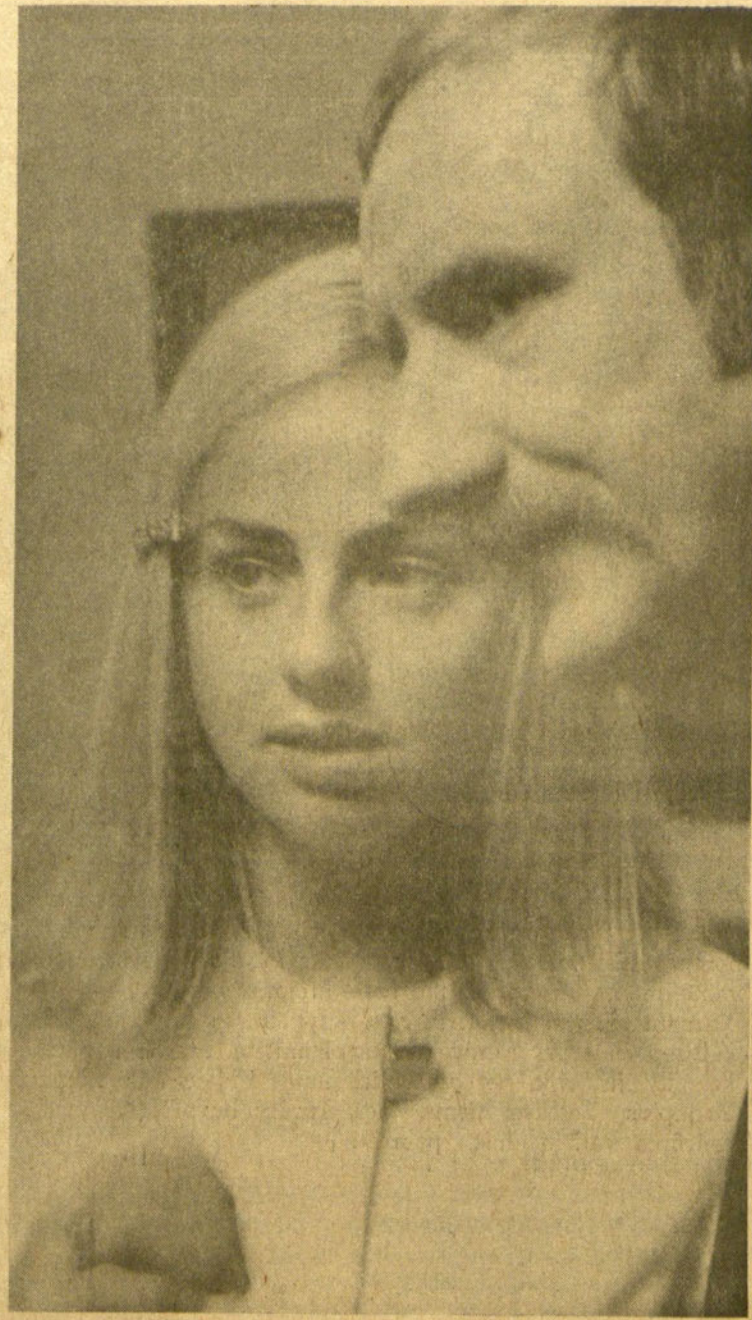
Tačiau smarkiausių žodžių prieš Grandinėle papylė Naujienos savo vedamaisiais. Jų logika tokia: Grandinėlės mokytojas Sa-

gys buvo susitikęs su iš Lietuvos atvažiavusiu šokių mokytoju J. Lingiu; kadangi Lietuvoj dabar viskas rusinama, tai ir Lingys yra jei ne visai surusėjęs, tai gero-kai aprusėjęs; jis taip greit, lyg koks burtininkas, paveikęs Sagį, kad tas dabar ir Grandinėle ėmęs rusinti. Kadangi Sagys gyvena Clevelande, kur gyvena ir P-LB valdyba, tai ir ji kalta, kad nesutvarkė Sagio. Bet pažiūrėkime, kaip pačios Naujienos viską gražiai suformulavo: "Lingys, matyt, įtikino Sagį, kad reikalingas kultūrinis bendradarbiavimas; kad Grandinėle reikia nuvesti į Vilniuje Leninui nuošiamą šventę ir ten nusilenkti lietuvių tautos nukariautojams. Iš jau paskelbtų žinių ir iš papildomų pranešimų, atrodo, kad Sagys sutikęs Lingiui paduoti Clevelando Grandinėlės galą. Šiai transakcijai pritaria bet kokia kaina lietuvių valdyti trokštančioji P-LB viršūnėlė. Ta viršūnėlė mano, kad Grandinėle nutemps ir kitas grandis" (N. 1970.4.2). Po tokio kaltinimo nieko labiau pritenkiančio išgalvoti nebegalima: ne tik Sagys, bet ir PLB viršūnėlė pasiryžė "nusilenkti lietuvių tautos nukariautojams"! Bet jeigu taip, tai pirmiausia reikėtų kaltinti ne Sagį, o tą P-LB viršūnėlę ir ją traukti garbės teisman ar tiesiog kelti revoliuciją ir ją nuversti.

Po šitokio rašymo daug kam atrodo, kad iš tikrųjų ginčijamasi ne dėl Grandinėlės, kad ji tėra tik pretekstas. Jeigu būtų rūpėję Grandinėlės šokiai ar aplamai tiesa, tai nei Naujienos, nei L. Vaičiūnienė nebūtų sąmoningai rašę netiesos, kad Sagys su Lingiu važinėję į Kanadą kalbinti "šokių mokytojus vykty į okupuotą Lietuvą ir dalyvauti rusų lietuviams primestose įvairiose šventėse" (N. 1970. 4. 17). Iš to labai aiškiai matyti, kad Naujienoms labiausiai nepatinka P-LB viršūnėlė, nes ten sėdi ne jų žmonės, o jų labai nekenčiami frontininkai ir kiti. Tad, norint juos iš ten iškrapstyti, reikia juos pirmiausia sukompromituoti, nesiskaitant su priemonėmis. O iš tikrųjų jie nesukompromitavo nei PLB valdybos, nei L. Sagio, o tik save, parodydami, kad su jais rimtos diskusijos neįmanomos.

Mes nemanome teigti, kad Sagys yra neklystantis ir kad Grandinėle šoka tobulai. Ją, kaip ir kiekvieną kitą šokių grupę, galima kritikuoti, bet tai reikia daryti atargiai, nes čia tos kritikos liečia ne tik vadovą, bet ir šokėjus, taigi mūsų jaunimą. M. Šnarienė rašo, kad čia jaunimas nekaltinamas. Bet jeigu rašoma, kad "Grandinėle pradėjo domėtis ne lietuviškais, bet Lietuva pavergusius rusų tautos šokiais ir drabužiais" (N. 4.2), tai kas gi čia kaltinamas? Vienas Sagys juk dar nėra Grandinėle, Naujienų vedamųjų kritikams patys šokėjai, atrodo, ir nerūpi, o tik knietį morališkai sužlugdyti Sagį ir per jį PLB "viršūnėlę". Jie stengiasi pasirodyti esą didieji patriotai, o Sagį nori padaryti pataikūnu ar pardsidavėliu "lietuvių tautos nukariautojams". Iš šventraščio žinome, kad viešai prieš altorių savo dorybėm gyrėsi fariziejus ir niekino mutininką. Kas gi tad yra "Naujienų" smūgiai Sagiui ir tai "viršūnėlei", jei ne ryškiausias fariziejizmo atvejis?

Pabaigoje reikėtų priminti čia ir Bendruomenės vadovybių pareigą, kurios šiuo atveju jos neatliko — Grandinėlės nuo puolimo negynė. Tuo būdu jos pasirodė nesikiriančios rimtos kritikos nuo piktų puolimų ir šmeižtų. Pietų Amerikos Lietuvių pakviesta ir paremta, Grandinėle pati susiorganizavo išvyką. Tad ir kyla klausimas, ar ir Bendruomenėj pradėjime partizaninę veiklą, kokia jau seniai reikiški kitur?

Iš Giedrės Zumbakienės emailo darbų parodos Kultūros židiny Brooklyne, N. Yorke. Nuotraukoje pati dail. Giedrė Zumbakienė ir dail. Vytautas Ignas. Nuotr. V. Maželio

Viena kita detalė Lietuvos teatro sukakčiai

Šių metų "Draugo" rugsėjo mėn. 19 dienos kultūriniam priede tilpo straipsnis "Aukštinė Lietuvos teatro sukaktis išsivijoję atnaujinimui akstinas" pasirašytas slapyvardžiu sutrumpintomis raidėmis "st. m.". Man atrodo, kad straipsnis yra reikalingas patikslinimui. Čia paduodu ištrauką iš Liet. Encikl. XV t. 663 psl., kur rašoma, kad Lietuvių Meno Kūrėjų Draugija organizavo "Teatro tarybą, kurion įėjo J. Baltrušaitis (pirm.), J. Vaičkus (v. pirm.), Žilevičius (sekr.), A. Sutkus, A. Varnas, B. Sruga, A. Oleka — Zilinskas, o vėliau dar S. Šilingas ir K. Glinskis. Teatro vardas skambėjo originaliai — LMKD Draugijos Dramos ir Operos Vaidykla.

Tačiau dramų teatroz nebuvo taip lengvai organizuojamas. Anot B. Srugos, "susidarė beveik priešrevoliucinė ispaniška padėtis: generolų daug, o tų kareivių taip maža. Visiems generolams vietos neužtenka, o kurį iš jų padaryti štabo viršininku?"

Taryba posėdžiavo kelis vakarus savaitėje šalia teatro rūmų esančio restorano verandoje iki vėlybos nakties. J. Vaičkus turėjo savo studijoje pajėgius aktorius, gerai disciplinuotus ir išlavintus, važinėjo vaidindamas po įvairias vietas ir kolektyvas buvo vadinamas "Vaičkaus skrajojančiu teatru". A. Sutkus turėjo Tautos teatro vardu jaunų aktorių grupę. Jiedu vienas kitam nedarė jokių nuolaidų, mes jų joku būdu negalėjome suvesti prie bendro darbo, kad vaidinimai būtų pradėti. Jiedu buvo "amžini priešai". Miesto teatras jau buvo išnuomotas LMK Draugijos, ir jam vadovauti buvo pakviestas J. Žilevičius. Dėl patalpų nebuvo jokių problemų. Kivirčiai kartodavosi kiekvieną kartą, kai tik pridedavome prie vaidinimų, svarstant, kuris turi pradėti. Al. Vitkauskas buvo Kaune režisavęs lietuviškus pastatymus jau daug metų anksčiau, rež. K. Glinskis visada pasiūlydavo save vieno ar kito pastatymas, A. Oleka laikė-

si ramiausiai. Tarybai reikėjo parengti statutus dramai ir operai... Ir štai tų "erzelių" tasoje J. Vaičkus, nieko nesiklaupęs, išsiniu-moja iš manęs Miesto teatro patalpas savo vaidinimui. Teatro rūmai buvo visiems nuomojami be jokio skirtingo koncertams ir paskaitoms, žydų ir rusų vaidinimams ir t. t.

Kai J. Vaičkus paskelbė spaudoje, jog stotoma H. Sudermanno pjesė "Joninės", A. Sutkus, mane sutikęs, baisiai puolė, tiesiog, spaudė kumščius, kodėl aš, Tarybos nesiklaupęs, duodu teatro patalpas vaidinti J. Vaičkaus grupei. Aš jį tai jam atsiaikau, kad man nereikia prašyti kieno nors

Teologų kongresas

(Atkelta iš 2 pusl.)

kentėti dėl savo tikėjimo. Daugely kraštų kunigai turi nukęsti dėl savo politinių įsitikinimų. Išsitos bendrijos yra įtarinėjamos dėl savo pastangų angažuotis tikėjime. Teologai yra varžomi savo darbe. Vyskupams yra užiaupiami burna. Persiskyrusieji turi gyventi šalia krikščioniškųjų bendruomenių. Daugelis į pasauliečių stovį grįžusių kunigų sunkiai randa darbą dēka konkordatų nuostatų arba dėl krikščionių jiems rodomo nepasitikėjimo. Visi klausimai, liečią seksualinį gyvenimą, yra užblokuojami, visų pirmo celibato laisvo pasirinkimo kunigams problema. Šiems belieka tik apsunkintas grįžimas į pasauliečio stovį. Tas viskas vyksta Kristaus Bažnyčioje, kuri skelbia laisvę ir viltį. Mes protestuojam prieš tokias praktikas, kurios tik padidina šių dienų žmonių nepasitikėjimą Bažnyčia. (Visi vadinamų pagrindinių ir papildomų teologinio darbo gairių punktai buvo priimti dviem trečdaliais balsų. Šitas

ne. Jam iki dviejų trečdalių trūko keturių balsų.)

2. Evangelija, reikalaujama radikaliai angažuotis žmogaus laisvinime, verčia dalykiškai svarstyti ne tik visuomenės, bet ir pačios Bažnyčios gyvenimą jos organizaciją, apeigas ir praktikas, kaip antai bažnytinę diplomatiją bei finansus, socialinį katalikiško švietimo vaidmenį ir pinigų, skirtų ūkiniai atsili-kusiems kraštams, panaudojimą.

3. Mes stojam visų tų pusėn, kurie iš tikrųjų kovoja už žmogaus laisvę, bet ypatingai esam solidarūs su visais tais, kurie gyvena pavojuose ar tremtyje, kurie yra kalinami ar kankinami.

4. Mes kviečiam visus krikščionis, nežūrint kokias funkcijas jie beatlikty Bažnyčioje, taip angažuotis visais šiais klausimais, kaip to reikalauja evangelija.

leidimų teatro išnuomavimui. jei norite, prašau, pasirinkite dieną, vaidinkite ir jūs...

Suprantama, visiems buvo tie tušti kivičiai įkirėję. Po ano vaidinimo savaime visas reikalas išsispirdė J. Vaičkus naudai. Po poros metų jis jau sukinėjosi JAV lietuvių kolonijose.

Vaidinime dalyvavo: P. Kubertavičius, T. Dragūnaitė, T. Tindziulytė (gv. Kalifornijoje), J. Staniulis, O. Kurmytė, A. Vaičiūnaitė ir M. Kiršinas.

Vaidinimas įvyko 1920 m. gruodžio mėn. 19 d., ne gruodžio mėn. 1 d., kaip rašoma mienetame tome ir J. Vaičkus biografijoje. Po 12-kos dienų (gruodžio mėn. 31 d.) pradėjo savo veiklą ir Opera su Verdi "Traviata".

Reikia manyti, kad gerb. Dramos teatro aktorai tinkamai pamininės Teatro aukštinę sukaktį. Tiesi linki iš širdies, stegimosis metais buvęs Teatro tarybos sekretorius. Juozas Žilevičius

OPEROS IR DRAMOS VAIDYKLA

Nuo pirmųjų operos ir dramos pastatymų. Kaune iki jų suvalstybinio programose ir plakatuose vartotos emblemos vaizdas. (Lietuvių muzikologijos archyvas)

NEW RATES

FEDERAL SAVINGS AND LOAN SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED INSURANCE CORPORATION

6% PER ANNUM OF \$5000.00 OR MORE ON CERTIFICATES 2 Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 One Year Maturity

5 1/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 OR MORE 6 Month Maturity

5 1/4% PER ANNUM ON 90 DAY NOTICE PASSBOOK ACCOUNTS \$100.00 Minimum

5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY PAID QUARTERLY

Chicago Savings & Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr., Chairman of the Board MRS. PHIL. PAKEL, Pres.

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat. 9 to 12:30

Auksinė Kalifornija ruošiasi auksinei mūsų teatro sukakčiai

JURGIS GLIAUDA

Gyvenimas meno ženkle neturi kasdieniškų lūžių. Tai yra ištiesa grandinė nuoveikių, kur laimėjimai ir pralaimėjimai, džiugesys ar nuovyla nenulaužia koordinacinės linijos. Taip Lietuvos arba lietuvių teatras, iškilęs netgi mums nesuvokiama senovėje, vis labiau artėdamas į mus, žiba ryškėmis ugnimis, palieka savo išpaudas įvykiuose ir datose.

Viena iš reikšmingiausių teatro datų yra jo premjerinė data: 1920 metai. Tai lietuvių modernaus teatro atsiradimo data. Tai teatro uždanga, pakilusi savoje žemėje, Lietuvai atgavus nepriklausomybę.

J. Vaičkaus trupė, kaip byloja enciklopediniai duomenys, atidarė Valtybės teatro erą. 1920 metais sausio 19 d. buvo pastatyta H. Sudermann'o pjesė „Joninės“. Neseniai Draugo kultūriniam priede (nr. 220) teatro mokėtojas St. M. nurodė 1920 m. gruodžio 19 d. kaip Lietuvos teatro gimimo datą. Iš esmės gi 1920 metai, kaip išsivijimo, lygiai okupuotoje Lietuvoje, laikomi Lietuvos teatro gimimo metais. Lietuvos teatras išgyveno penkias dekalas: pusę to laiko nepriklausomos Lietuvos globoje, kuri jį sutvirtino ir suteikė jam formas, išlikusias iki šiol. Jau dvi dekalas jis gyvena žvabiuose okupacinės cenzūros ir „rikiavimo“ skersvėjuose. Taip, studijuodamas Lietuvos teatro scenografiją, ne vien aš, bet ir scenografinių veikalų autoriai ok. Lietuvoje sutinka, kad mūsų teatro laimėjimai buvo ryškesni ir esmingesni nepriklausomos Lietuvos periode.

Teisinant savo pralaimėjimus, sveriamasi už žaibolaidžio — už „asmenybės kulto“, Bet, pažvelgus ir į šios dienos politinės indoktrinacijos sąmyšį, nematyti sąlygų išdidžiam ir drąsiam teatro darbiui. Greta nepriklausomos Lietuvos scenografinių laimėjimų ir režisūrinių bei vaidybinių laimėjimų buvo stambesni, kaip kad šiandiniame žvabiuose okupaciniame klimata.

Grijtant prie auksinės Kalifornijos

Gana neįprastai atrodo, kad Lietuvos teatro sukakčiai smarkiai ruošiasi labai tolima, nuo lietuviškų centrų atsokusi Lietu-

vių scena Los Angeles mieste. St. M. ryškiai akcentuoja losangeliškių teatro gyvybingumą, lyg ir įpareigodamas losangeliškius pirmuosius iškelti sukakties minėjimo vėliavas ir iškilmingai apvaikščioti tas nuostabias datas. Tai puikus respektas Los Angeles dramos sambūrio dinamizmui.

Kaip tik šiais sukaktuviniai metais Sambūris organizavo ir įvykdė Dramos konkursą, atrinko laimėtojus, parengė pastatymui premijuotuosius veikalus ir stovi kone išvakarėse savo darbo ir savo laimėjimų ekspozicijos.

Gruodžio devynioliktą Los Angeles scenoje dešimt vaidilų, režisieriai Dalilei Mackialienei vadovaujant, atskleis premijuotosios Anatolijaus Kairio komedijos „Kū-Kū“ turinį.

Vienas mūsų dinamiškųjų dramaturgų Anatolijus Kairys, puikus savo alegorija, temos vystymo nekaskdienybė, kondensuotu dialogu, sėkminga ir taiklija simbolika ir fantazijos polėkiu, jau kelis kartus rodėsi Los Angeles scenoje. Su A. Kairio tragiškąja „Šviesa, kuri užsidegė“ Los Angeles Dramos sambūris parsivežė iš Chicago teatro festivalio laurus ir premijas. Dabar prieš akis jo premijuotasis ir intriguojančiai dundantis „Kū-Kū“, atliepiąs į mus išankstiniai laukiamu sarkazmu.

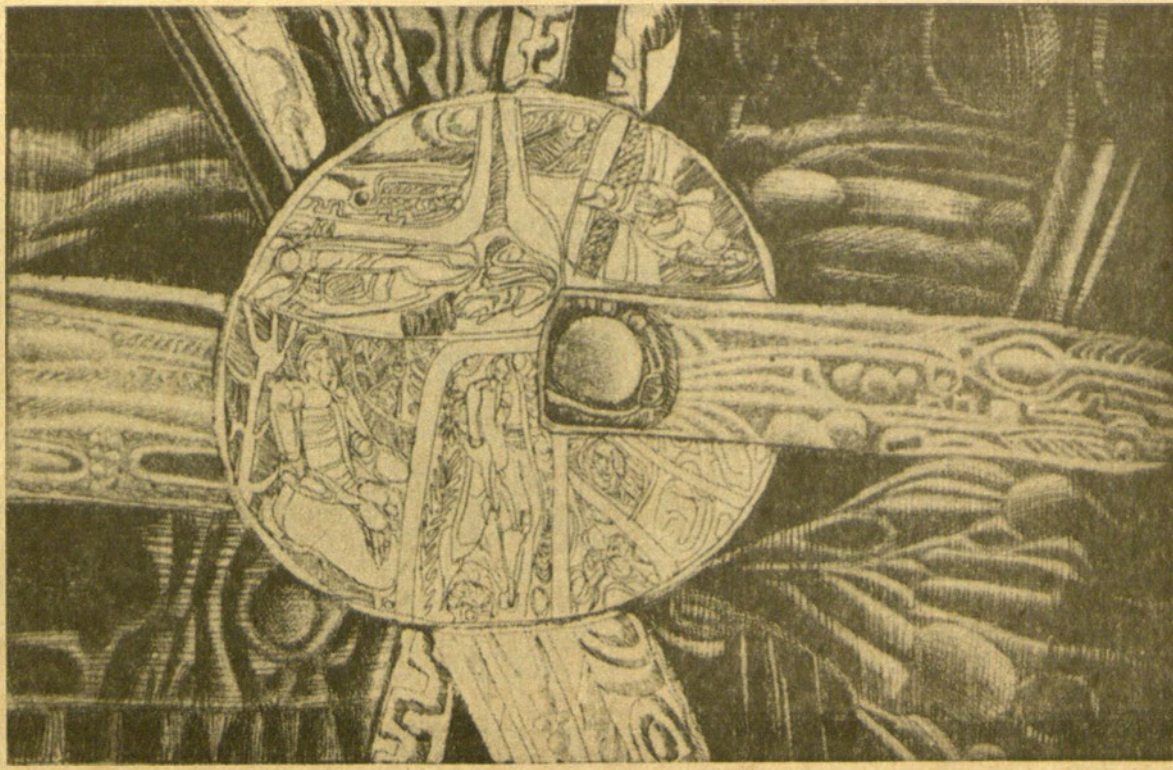
Su kitu premijuotu veikalu — Algirdo Landsbergio „Paskutiniu pikniku“ Sambūris žada dalyvauti antrajame mūsų Teatro festivalyje, kuris bus 1971 metais Chicagoje. A. Landsbergio „Penki stulpai turgaus aikštėje“ sėkmingai buvo pastatyti Los Angeles lietuvių scenoje, režisuojant taipgi D. Mackialienei.

Gruodžio devynioliktosios pastatymui suteiks ypatingą akcentą ir abiejų konkursų laimėtojų — A. Kairio ir A. Lansbergio — atsilankymas bei jiems premijų įteikimo iškilmės.

Sukaktuvinės datos

Su pakliomis ir šventiškomis nuotaikomis Los Angeles Dramos sambūris šias premijų įteikimo iškilmes ir komedijos pastatymą skiria auksiniam Lietuvos teatro jubiliejui atžymėti.

Be abejo, daug kur taipgi įvyks teatrinio auksinio jubilėjaus minėjimai. Tokiems minėjimams ruošiamasi ir okupuotoje Lietu-

Zita Sodeikienė. Iš parodos, vyksiančios lapkričio 14-22 d. Ciurlonio galerijoje, Chicagoje. Laiko bėgyje (oortas)

voje. Tikriausiai ten minėjimai bus labai iškilmingi, puošnūs, pompastiškai teatriški ir... tuose minėjimuose bus panegiriku politiniam režimui ir sunkių nusikaltimų praeities tikrovei, daug ką užtylėjus arba net brutaliai iškraipius. Tesekasi jiems, kiek cenzūros varžtai leis, pabrėžti ryšį su savo istorija ir akcentuoti pirmąjį aukas lietuvių scenos kultūrai.

„Kū-Kū“ pastatymas tad rišamas su Lietuvos teatro sukaktuvinėmis datomis. Išsivijimo teatro nori būti, ir iš tikro yra, bendrojo, visuotinio lietuvių teatro dalis. Natūralu buvo apspręsti, kad sukaktuvinių datų apvaikščiavimo periodas sutaps ties istorinėmis datomis. Išsivijimo teatro nori sentis įkvėpimo ir jėgos iš praeities nuoveikių. Išsivijimo teatro į lietuvių teatro tradicijas atsiremia ir iš to semia įkvėpimą ir tuo remia savo darbą.

Bet, iš tikrųjų gi, 1970 metai atskleidžia mums ir dar vieną įdomią, teatro metraščiuose išlikusią datą. 1970 metai įdomūs ir tuo, kad turime septyniadesimtą sukaktį, kada lietuvių buvo paskelbtas pirmasis lietuvių teatro istorijoje dramatinis veikalas konkursas. Tai buvo Petrapiilyje, kur išsivijimo teatro veikla suklestėjo nuo 1892 metų. Stengdamiesi gauti scenos veikalų, „Savitarpiečių“ draugijos valdyba 1900 metais gruodžio 3 d. paskelbė konkursą. Buvo paskirtos dvi premijos: 50 ir 30 rublių ir

„pagiriantis atsiliepiamas“. Tačiau konkursas neįvyko. Petrapiilio policija, į kurią buvo privalu kreiptis, neleido konkurso vykdymui. Buvo kreiptasi į Cenzūros komitetą. Prašymas pateko pagaliau į Vidaus reikalų ministeriją, kur irgi buvo „užšaldytas“.

Epilogas

Koks organizacinės ir kūrybinės laisvės kontrastas yra Amerikoje! Mes esame čia savo scenos šeimininkai. Bet koks paradoksas: iš visų mūsų kultūrinių institucijų mūsų teatras stovi didžiausiam aliarmo ženkle. Dramos teatras tikrai gyvena pamestinuko našlaičio dienas.

Niekas čia nesmerkia operos (jeigu dar ji pačių mūsų sulio kurta) ir jos meno estetikos, bei teikiama jos progų keliems mūsų vokalistams pasirodyti greta išskiliausias darbo aukas atnašaujančių chorų. Bet mes vis dėlto drąsiai sakome, kad, vos prieina prie scenos, turime rinktis neabejotinai primatu dramos teatrą, suvaidinusių tautos formavime lemiamą ir nepakeičiamą vaidmenį.

1970 metais lyg kažkaip pakilu lenktis Lietuvos teatru. Šie metai, gal būt, nebus nustumti negirdomis, gal tai bus ir vėl vieni iš sėkmingų metų, kada desperatiška kova dėl dramos tea-

tro egzistencijos išsivijoje atramą entuziazme ir idėjoje. Paženklinti dramos konkursu šie metai yra aidas istorinėje erdvėje anam, svetimųjų neleistam vykdymui pirmajam dramos konkursui, kuris vyko irgi išsivijimo gyvenimo sąlygose.

Lonsangeliečiai pakiliai sutinka ir atžymi nuostabias lietuvių teatro sukaktuvines datas.

— Los Angeles teisme pilietis Baxter pasirodė su žinomu šūkiu: „Duokite man laisvę ar mirtį“, bet teisėjas nepaklausė ir tedavė tik 5 paras.

• Mirė šatrijos Raganos sesuo. Rugsėjo 6 d. Zidikuose, Mažeikių apskr., 92 metus eidama, mirė Sofija Peškauskaitė, rašytojos šatrijos Raganos - Peškauskaitės sesuo.

Paieškojimas

Ieškoma ONA METELIENĖ (Budrytė), Mykolo duktė, gimusi apie 1890 m. Tauragės apskr., Laukuvos valsč., Gulbių kaime. Iš Lietuvos išvyko apie 1908. Gyv. Chicagoje. Yra svarbių žinių apie jos seserį Marcijoną, kuri gyvena Lietuvoje — Šilalės rajone, Vidkiemyje. Prašoma atsiliepti arba turintį žinių apie ją pranešti adr.: Bronė Giovanni, 1929 W. Grand Ave., Chicago, Ill. 60622. Telefonas CA 6 6320.

KELIONES Į LIETUVĄ IR GIMINIŲ IŠKVIETIMAS Į AMERIKĄ

American Travel Service Bureau savininkas Vladas Rasčiauskas organizuoja 1971 metais grupines keliones į Lietuvą. Jei rengiatės aplankyti savo gimines, patariame nedelsti ir iš anksto užsiregistruoti, nes vietų skaičius ribotas. Vladas Rasčiauskas pirmasis pradėjo organizuoti keliones ir jau yra nuvežęs daugiau kaip 20 grupių.

Jo vadovaujamas patyręs kelionių biuras gali jums suteikti visas formas ir kelionių reikalus, o taipogi sudaryti išskvietimus giminiams, norintiems paviešėti Amerikoje ar atvažiuoti nuolatiniams apsigyvenimui.

Norime dar priminti, kad Biuras patarnauja visiems, norintiems aplankyti įdomias Amerikos vietas ir bet kuriuos kitus pasaulio kraštus: padeda išgauti kelionėms reikalingus leidimus ir patarnauja.

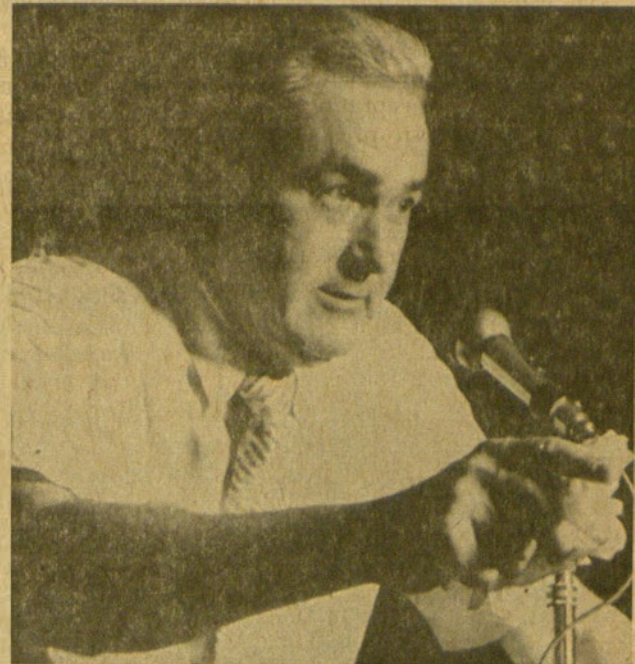
Dėl informacijos kelionių ar iškvietimo reikalų kreipkitės į

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60643
TELEFONAS — (312) 238-9787

LIETUVIŲ IR JŲ DRAUGŲ KOMITETAS RAGINA PERRINKTI

UŽ DUNNE LIETUVIAI PRIETELIAI: STANLEY BALZEKAS, Jr., pirmininkas

- Leon Apanas
- Albert J. Aukers
- Juozas Bacevicius
- Adolph Baltinas
- Casimir Baltramaitis
- Algis Barakauskas
- Vladas Bikulecius
- Algird Brazis
- Dr. Milda Budrys
- Algis Dapkus
- Felix Daukus
- Stasys Daunys
- Joseph Dąparas
- John Drevin
- Stasys Dziugas
- John Evan
- John Gibaltis
- Antanas Gintneris
- Bruno Gramant
- John Hartigan
- Victor Jautokas
- Peter Jokubaka
- John Jonikas
- Tony Juska
- Andrius Juskevicius
- Charles P. Kal
- Albert Kerelis
- Alfonas Kerelis
- Bruno Klemka
- Sverinas Krutulis
- M. Krygeris

GEORGE W.

DUNNE

COOK COUNTY TARYBOS KOMISIONERIŲ PREZIDENTU

- **KARO VETERANAS**
Tarnavo kariuomenėje 2-me pasaulio kare ir Korėjos kare.
- **VISUOMENES VADAS**
Amerikos Legiono Northrup Post No. 949 komandierius, buvęs pirmininkas Lakeview Lions organizacijos ir aktyvus CYO veikime.
- **ISTATYMU LEIDEJAS**
Narys Illinois Kongreso atstovų nuo 1942 iki 1962 metų ir iškilio iki daugumos kongreso vadu.
- **ADMINISTRATORIUS**
- Prezidentas apskrities tarybos nuo sausio mėn. 1969 metų ir prieš tai buvo pirmininku Finansų Komiteto 6 ir pusę metų.
- **SEIMOS ŽMOGUS**
Jis ir jo žmona Agnes turi tris vaikus: Mrs. Mary Morrisseau, George W. Dunne Jr. ir Eileen ir keturis anūkus.

George W. Dunne domisi lietuvių įstaigom

Marijos Aukštesnioje Mokykloje (Maria High School)

Greičiausias, taupingiausias ir paprasčiausias kelias siųsti

DOVANAS

savo giminėms į Lietuvą ir USSR yra nupirkti jiems

PREFERENTIAL SPECIAL RUBLE CERTIFICATES — SPECIALIŲ RUBLIŲ PAŽYMĖJIMUS —

kuriuos galima pakeisti į pirmos rūšies prekes specialiose Vneshposyltorg'o užsienio valiutos krautuvėse. KOKYBĖ YRA AUKŠTA — KAINOS ŽEMOS Naujo katalogo apie šiuos pažymėjimus kreipkitės į bet kurią mūsų prisijungusių firmų:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
TEL. — (215) 925-3455

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
TEL. — (212) 281-7729

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th Street, New York, N. Y. 10036
TEL. — (212) 245-7905

ar į jų skyrius, ar tiesiogiai į:

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Avenue South (caupas 18-tos g-vės)

New York, N. Y. 10003 Tel.: 212 - 228-9547

PERSPEJIMAS. Dėl savo saugumo ir greito užsakymų išpildymo, užsakykite TIKTAI per viršuje išvardintas firmas ar jų skyrius, kurios yra oficialiai pripažintos atstovauti PODAROGIFTS, Inc.

LIETUVON UŽSISAKYKITE TIK SPECIALIUS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMUS

Specialūs Rubliai yra keturis kartus vertingesni nei paprastai rubliai. SU SPECIALIAIS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMAS jūsų giminės gali įs gyti ką jie tik nori Vneshposyltorg UZSIENIO VALIUTOS KRAUTUVĖSE už dalelę reguliarios kainos — tikrąmoje už ketvirtadalį reguliarios kainos arba net mažiau. Kai kurie daiktai yra įkainuoti taip pigiai, kad jų vertė yra 10 rublių už dolerį. Reikalaukite mūsų NAUJO katalogo. Jis NEMOKAMAS. Ištikinsite, kad SPECIALIOS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMAI yra geriausia dovana jūsų giminėms. Pristatomi į namus 3-4 savaličių laike. Kaina: \$2,13 už vieną Specialų Rublį. Visiškai jokių kitų primokėjimų. Pilnai garantuota.

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRAD EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street Second Floor New York, N. Y. 10010 Tel.: 982-1530

Reikalaukite mūsų nemokamo naujo katalogo su iliustracijomis.

SVARBU imame užsakymus automobiliams ir butams.

NAUJI LEIDINIAI

• **AIDAI**, 1970 m. rugsėjo mėn. Nr. 7. Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Administruoja Benvenutas Ramanuskas, OFM, 680 Buchwick Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Leidžia lietuviai pranciškonai. Metinė prenumerata \$10.00.

Po dviejų įprastinių vasaros mėnesių pertraukos, pirmasis "Aidų" rudens numeris pradėdamas Vincento Liulevičiaus straipsniu "Lietuvių valstybinio gyvenimo pradžios beiškant." Tai mūsųose ne nauja, bet vis įdomi problema ir klausimas: ar tik su Mindaugu prasidėjo Lietuvos valstybė? Istorijos mokslė linkstama manyti, kad lietuvių tautos valstybinės formos egzistavo jau seniai ir prieš Mindaugą. Taip mano ir Vincentas Liulevičius. Labai gerai, kad parankiai vienoje vietoje Liulevičius čia surinko visus žinomus faktus, nuo seniausių laikų iki Mindaugo, kurie liudija plačiąją prasmę aiščių, o vėliau ir vien tik lietuvių tautos akivaizdų valstybingumą.

Žurnalo poezijos puslapiai šį kartą skirti naujai Danguolės Sadūnaitės kūrybai. Poetė jau yra visiems pažįstama, kaip žmogaus ir gamtos pašnekėsio meistrė. Tą žmogų dažniausiai atstovaudavo eilėraščiuose vis patį poetė. Šį kartą pašnekėsini įsijungia poetės kaimynai, gimnės ir motina. Visa tai lyg praplečia ankstesnį Sadūnaitės poezijos uždaramą, poetė kalbant su daugeliu, o daugelio vienu su kitais. Žinoma, ir čia neišnyksta anas Sadūnaitės frazės snieguoliškas trapumas. Tik šį kartą jis įgauna dar daugiau žmogiškosios šilumos, kai ima kalbėti ir kiti, sakysim, ne tik žodė, bet ir motina:

O sode,
Žolė kalba, kalba, kalba ir kalba.
"Ar girdite, vaikučiai?
Ji yra labai užimta.
Ji rengiasi pirkti
sau medį."

Spausdinamas ir netrupas pasikalbėjimas su dailininku - grafiku Telesforu Valium. Pasikalbėjimas paimtas iš prašo magnetofoninėje juostoje. Nors pašnekėsiai tai vienur, tai kitur Valius užgriebia ir gana įdomias užuominas, liečiančias jo pažintus j meną ir j savo, kaip grafiko, kelią, vis dėlto visas pokalbis yra gana padrikas. Ne laikraštį, bet kultūros žurnale norėtumsi, kad atsakymai j klausimus būtų lačiau išmąstyti, ne tokie gana paviršutiniai ir ekspromtiniai. Tai tik rodo, kad priemonės, kurios nepamainomos radijui, televizijai ar šiaip laikraščiui, kultūros žurnalui gali ir netikti.

Saliomonas Antanaitis rašo apie Prano Dovydaity — Saulės gimnazijos direktorių. Tai gražus Prano Dovydaičio biografinis papildymas, nes apie jį vis būdavo daugiau kalbama, prisimenant jo ateitininkiskąją veiklą, jo mokslinį darbą universitete, o pirmojo karo vokiečių okupacijos metų jo dienos Kaune buvo lyg ir primirštos. Pluoštelis naujų atsiminimų čia tik papildo ir paryškina šio didžiojo žmogaus bruožus.

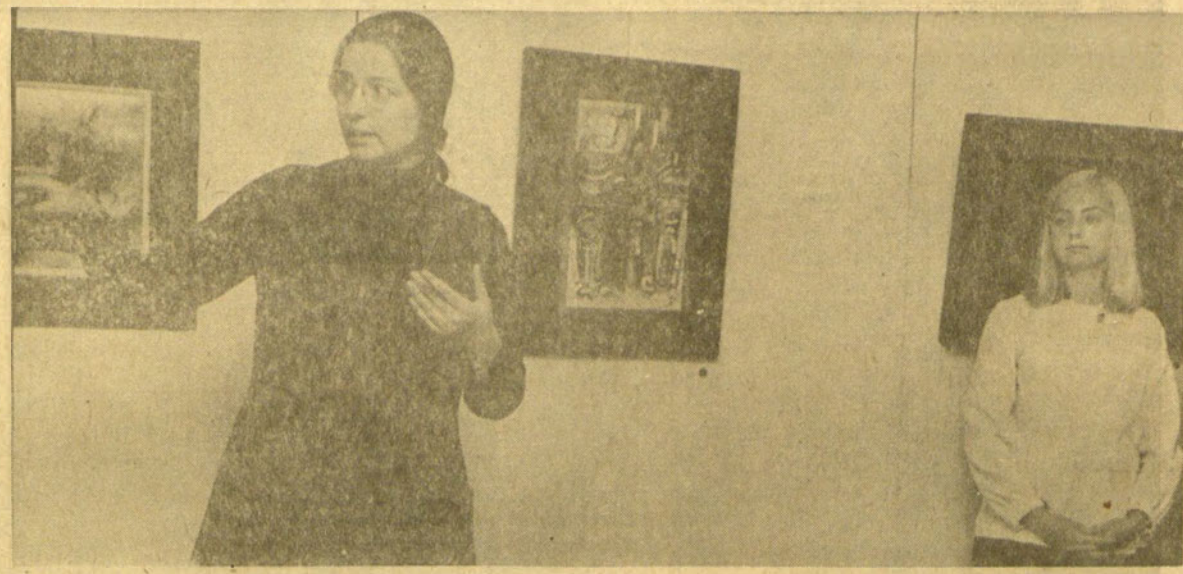
Iloana Gražytė pris'ato pasaulinio garso ainių dramaturgą, rašantį daugiausia prancūziš-

kai Samuelį Becketą. Kaip žinome, rašytojas buvo 1969 metų Nobelio premijos laureatas. Vieną jo vaidinimą prieš keletus metus matėme ir Chicagos lietuvių scenoje; aktorius J. Kelečius tada puikiai įkūnijo žinomąjį Becketto "Paskutinįjį Krappo įrašą."

Senosios lietuvių išeivių kartos atstovas literatūroje — rašytojas Antanas Tulys "Aidų" puslapiuose šį kartą randamas su nuotaikinga apybraižine novele "Anas rytas".

Apžvalginėje žurnalo dalyje pirmiausia Alaušius kalba apie Ateitininkų kongreso ir Lietuvos katalikų mokslo akademijos suvažiavimo datų sutapimą, be kita ko, tardamas: "Nėra kalbos, kad dėl tokio šių dviejų suvažiavimų tuo pačiu metu rengimo neišvengiamai nukentės abu". Kai žurnale šitai akcentuojama, jau praėjus kone dviem mėnesiams po ano kongreso ir ano suvažiavimo ir kai abudu anie sulėkimai žmonių ir programos prasme didžiausia dalimi tikrai pasisekė, tai ir "Aidų" šios temos raštas atrodo dar tik kaip pavėluota ir neišsipildžiusi pranašystė, tačiau vis dėlto rodanti ateitin.

Zvilgsniuose j mūsų kultūrinį gyvenimą dar randame Vlado Jakubėno parašytą V. Noreikos, E. Kaniavos ir V. Daunoro koncertų muzikinį vertinimą ir

Dail. Aleksandra Kašubienė kalba Giedrės Žumbakienės parodos atidaryme Kultūros židinio patalpoje Brooklyne, N. Y. spalio 17 d. Dešinėje — pati dail. Giedrė Žumbakienė. Parodą surengė New Yorko ateitininkai sendraugiai. Nuotr. V. Maželio

Kęstučio Keblio pastabas ir mintis apie Dariaus Lapinsko pasiatyčius Algirdo Landsbergio "Penkis stulpus turgaus aikštėje". Viktorija Skrupskelytė žurnalo skaitytojus supažindina su labai įdomia asmenybe, tarptautinės rašytojų draugijos PEN klubų pirmininku, prancūzų poetu Pierre Emmanuel, kurio poezijos vertimų prieš kurį laiką buvome davę ir "Draugo" kultūrinio priedo puslapiuose.

Plačiai apžvelgiami žurnale dar ir kai kurie praėjusios vasaros lietuviškieji susi'elkimai. Naujų knygų puslapiuos dr. Jonas Grinius recenzuoja Alės Rūšio romaną "Vieniši pasauliai" ir L. Dambriūnas aptaria didžiojo Lietuvių kalbos žodyno du naujus tomus.

• **ATEITIS**, 1970 m. spalio mėn. Nr. 8. Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Vyr. redaktorius Jonas Šoliūnas 6641 South Albany Ave., Chicago, Ill. 60629. Redakcijos nariai: Jūratė Jasaitytė, Algis Norvilas ir Aldona Zailskaitė. Administratorius Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Me-

tinė prenumerata \$5.00, susipatinimo prenumerata \$3.00, garbės prenumerata \$10.00, visur kitur laisvajame pasauly \$3.00.

Pirmieji naujosios "Ateities" puslapiai skirti numatytam 1972 metais surengti Pasauliniam lietuvių jaunimo kongresui. Redakcijos straipsnis šia tema baigiamas tokiomis' prasingomis pastabomis:

"Nėra abejonės, kad Kongreso paruošiamuose darbuose dalyvaus ir ateitininkai. Jeigu taip, tai mes savo organizacijos atstovams turime teisę pateikti tam tikrus reikalavimus. O tie reikalavimai yra paprastučiai. Kadangi ateitininkai nėra vien tik socialinis klubas, o pretendentai ir j inteligentų sąjūdį, tai mūsų atstovai turi reikalauti, kad Kongresas nebūtų vien tik socialinis jomarkas, bet ir mūsų jaunimo kultūrinio darbo demonstracija. Ateitininkijos atstovai turi reikalauti, kad Junimo kongresas būtų našiu įnašu j mūsų kultūrinę veiklą. Vien tik pademonstruodamas, kad Kongresas "suplaukė milžiniškos jaunimo minios" jaunimas savo pareigos kultūrinei veiklai neatliks. Jis savo Kongre-

są turi įprasminti."

Spausdinama daug ir įvairių minčių sukelianti dr. Antano Sužiedėlio prieškongresninėje stovykloje Dainavoje skaityta pasikaita "Ateitininkas gyvenime". Užuominų puslapyje užsimenama apie Chicagos studentų ateitininkų Korp! Šatrijos užsimojimą surengti kitą rudenį net kelių dienų lietuvių poezijos festivalį Chicagoje. Taipgi statomas klausimas: kur Lietuvių mokslo draugija? Kodėl nieko negirdėti apie vykdytą pernykščio mokslininkų simpoziumo nutarimo tokią draugiją steigti?

Domas Jasaitis rašo apie vieną iš šviesiuju ir dinamiškųjų ateitininkų dr. Praną Dielininkaitį. Gražų poezijos pluoštą šį kar-

NAMŲ TAIŠYMO DARBAI

Stalpus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai priinama kaina.

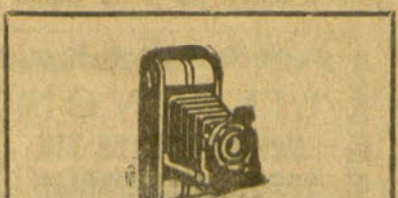
SKAMBINTI RE 7-9615

WARREN HEATING COMPANY

24 val. degintuvų ir alyvos pristatymo patarnavimas. Išvalymas už specialias rudenis kainas. Nemokami apskaičiavimai krosnių ir boilerių įrašymui. AL. Wojnarowski, Prop., 4056 W. 26th St., Chicago, Ill. Ph. 762-8420 or 762-8621

PETE'S AUTO REPAIR

Taisoma — Motorai, automatinės transmisijos, stabdžiai, Generatoriai, starteriai, Motor Tune-up, ir kiti patalysimai. PETRAS PIŠNYŠ, sav. 9211-15 S. Damen Ave. Tel. 737-1988.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

Daug sutapusite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užtaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai—pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai—metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. VVirginia 7-7258 - 59

Standard Federal Savings

"We'll Interest You More..."

ONCE YOU HAVE DECIDED ON YOUR GOAL...
DECIDE ON STANDARD FEDERAL

We will help you save by offering you two most important ingredients for any savings program, safety and high earnings. We pay the highest interest rates permitted by federal law and no savings institution in the country has a better record where the safety of saver's money is concerned — we have honored every withdrawal request promptly since our founding in 1909, and that includes the dark panic days during the great depression. When you need your savings, Standard Federal will have them available to you plus accrued earnings, and this you can depend on.

Helping savers have more savings is our constant goal. This policy has helped us become one of the nation's largest Federals. We Welcome your inquiries, we are here to help.

5% TO 6%
PER ANNUM
DEPENDING ON TYPE,
AMOUNT AND TERM
INTEREST
PAID QUARTERLY

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140
ASSETS OVER \$145,000,000. RESERVES OVER \$12,900,000.

OFFICE HOURS:
Monday & Thursday, 9 a.m. to 8 p.m. • Tuesday & Friday, 9 a.m. to 4 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted.

ta duoda Eglė Juodvalkytė ir vie-šiaiip jaunimo rašinių netruksta, na Bernadeta Braciūtė. Bet pro- Daug ir gražiai iliustruotų kores- zos vis dar pasigendama, nors pondencijos puslapių.

PRANEŠIMAS-PADĖKA

Andrulio šeima, lietuviškų sūrių gamintojai, nuoširdžiai dėkoja visiems jų sūrių valgytojams už ištvėrmę ir kantrybę, kai perėjais metais vykęs streikas sutrukdė normalų sūrių pristatymą dar ir šiais metais. Po didelių pastangų dabar jau sūrių gaminimas sugrįžo j normalias vėžes ir visų mėgiama MICHIGAN FARM CHEESE DAIRY, INC. sūriai dabar jau gaunami visur. Jie gaminami iš pieno pagal Andrulio tėvų receptą ir turi savyje visus mineralus ir vitaminus, kurie yra reikalingi žmogaus organizmui. Sūriai yra gaminami: sūdyti be kmynų ir su kmynais ir bedruskiai.

Jeigu jūs negaunate mūsų sūrių savo maisto krautuveje, tai prašome kreiptis j sūrių paskirstytojus CHICAGOJE: JOHN E. SHURNA, 6557 So. Francisco Avenue, Chicago, Illinois 60629 — Telefonas GRovehill 6 - 7783.

ir

FARM FOOD COMPANY

1811 W. 47th St., Tel. — YArds 7-8393
CHICAGO, ILLINOIS 60609

Nuo
1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visus mūsų apylinkės. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

5%

All accounts compounded daily — Passbook savings paid quarterly.

6%

2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir k'itų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ISTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 6:30 val. po pietų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

Mokamas už Vieną Mėtu Certifikatų sąskaitas Minimum \$5,000.00

5%

Naujas aukštas dividentas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

KULTURINĖ KRONIKA

• Dail. Leonas Urbonas savo darbų parodos reikalais lankėsi Clevelande. Paroda planuojama čia surengti, talkinant Lietuvos Bendruomenei, gruodžio mėn. pradžioje. Taipgi John Carroll universiteto Meno departamento, susidomėjęs dail. Leono Urbono kūryba ir jo meno samprata, pakvietė jį kelioms pašnekesiams su šio universiteto studentais. Dailininko paskaita lietuviams kultūrininkams Bostone vyks lapkričio 28 d.

• "Dvylika" (pirmoji dalis) — lietuviškas dokumentinis filmas, pagamintas Lietuvos foto archyvo, jau pabaigtas sukli. Jo premjera bus lapkričio 1 d., sekmadienį, 5 val. po pietų Jaunimo centre, Chicagoje.

• Lietuvoje pradėta ruošti trečiajam M. K. Čiurlonio pianistų konkursui. Jis įvyks 1972 m. kovo mėn. Be lietuvių bus pakviesti Latvijos, Estijos, Gudijos ir Moldavijos pianistai.

• Knyga apie latvių literatūros sovietizaciją. Latvijos prof. Rolf Ekmāns yra parašęs angliškai didelę studiją apie latvių literatūros sovietizaciją. Tariausi su Manyland Books leidykla dėl išleidimo.

• Dėmesys lietuviškoms pasakoms. Žymioji Amerikos knygų leidykla Rinehart and Winston New York'e išleido įvairių pasaulio tautų liaudies pasakų rinkinį pavadinant "The Man in the Moon". Leidinyje įdėta ir dvi lietuvių liaudies pasakos, paimtos iš lietuvių išleistos knygos "Lithuanian folk tales". Leidinio autoriai iškelia, kad lietuvių pasakos yra susilaukusios labai didelio susidomėjimo, nes jos, būdamos labai senos, savo dvasia esančios labai artimos modernaus pasaulio dvasiai.

• P. Merimee lietuviškasis "Lokys" ekrane. Š. m. rugpjūčio mėn. Venecijoje įvykusiame metiniame filmų festivaly buvo parodytas ir lenkų gamybos, Januš Majewski režisuotas filmas iš Lietuvos bajorų gyvenimo, pagal P. Merimee novelę "Lokys" (išleista 1869 m.) Italijos spauda, "La Voce Repubblicana" Romoje "Corriere d'informazione" Milane ir kiti vertino "Lokio" filmą ir plačiai atpasakojo Lietuvos pilyje bei giriose vykusį veiksmą. Prisimintina taipgi, kad komp. Darius Lapinskas pagal šią P. Merimee novelę (libretas Vitalijos Bogutaitės) yra sukūręs operą, kuri Chicagoje buvo pastatyta prieš kelerius metus pirmojo Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso dienomis.

• Dar viena bažnyčia Vilniuje paversta muziejumi ir koncertų sale. Okup. Lietuvoje paskelbta, kad atgimstas Vilniaus perlas — šv. Jono bažnyčia. Iš tikrųjų, nors prieš kelerius metus šioji bažnyčia — architektūros šedevras, buvo remontuojama, ji iš esmės pritaikyta, kaip nurodoma plačiame straipsnyje "Tiesoje" (rugs. 29) "kitiems tikslams". Šios bažnyčios paskirtis okupacijoje iš dalies primena šv. Kazimiero ir, žinoma, Vilniaus Katedros likimą Gyventojai krašte, dabar ir išivijoje, patyrė, kad karmistijos patalpose ir dalyje koplyčių bus įsteigtas komunistinio mokslo ir Vilniaus universiteto istorijos muziejus, o pati bažnyčia būsianti pritaikyta rimtos muzikos koncertams. Pagal seną akademijos tradiciją čia bus rengiami išskilingi minėjimai, aktai, disputai... Varpinę galės lankyti turistai.

Šiuo metu bažnyčios restauravimo darbai jau baigiami. Bažnyčios praeitis lietuvių architektūrą buvo rūpestingai iširta — tu tyrimų ir projektavimo autoriai yra architektas Romas Jaloveckas ir istorikė Teresė Dambrauskaitė.

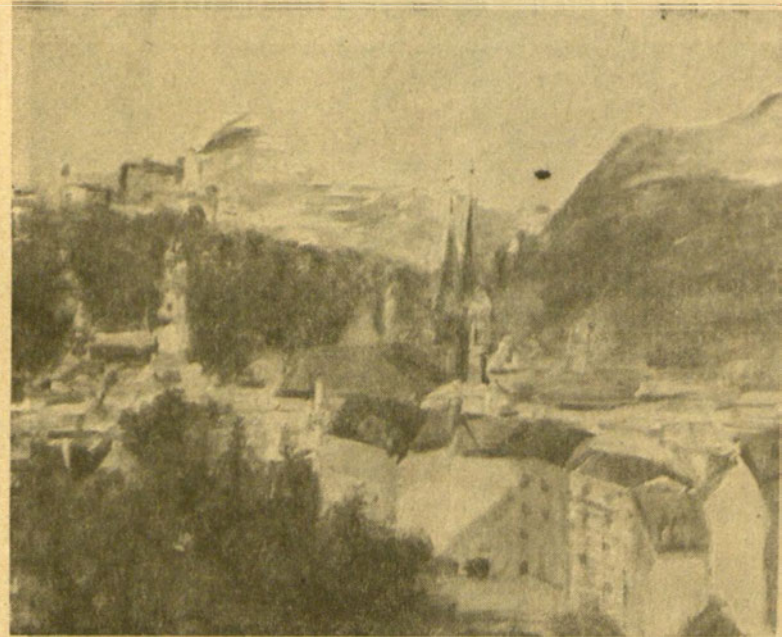
Dabar skelbiama tik apie bažnyčios pritaikymą naujiems reikalams ir nutilima, kas įvyko su bažnyčios didžiuoju altorium, kuris "Tiesoje" paskelbtas architekto bei istorikės žodžiais, tai — "pasaulinio lygio šedevras". Šv. Jono bažnyčią palietė religijos paminklų bei įstaigų naikinimo ar bent pritaikymo ryškė — tai vykdoma tik ateistinio komunizmo sąlygose. Tai apgailėstaujama visų lietuvių, savo senovės, religinių ir kitų paminklų mylėtojų ir jų negali patenkinti partijos noras koncertus ar minėjimus rengti bažnyčių patalpose. Vienintelė paguoda yra tai, kad okupantas bent šiuo metu neišdrįsta tai bažnyčiai visiškai sunaikinti. (ELTA)

• Dail. Juozo Bagdono tapybos paroda Lietuvos tautiniuose namuose, Detroito, vyko spalio 17 - 25 dienomis. New York'e gyvenantis dailininkas šioje parodoje buvo išstatis 60 pačių naujaušiu savo darbų.

• Dail. Giedrės Žumbakienės, gyv. Chicagoje, emalio darbų paroda Kultūros židinio patalpose, Brooklyne, N. Y buvo atidaryta spalio 17-18 dienomis. Parodoje buvo išstatyta 32 emalio technikos darbai.

• Dail. V. Remeikos darbų paroda Prisikėlimo parapijos salėje, Toronte, atidaroma lapkričio 7 d. Paroda globoja "Varpo" choras. Parodoje bus išstatyta 33 V. Remeikos darbai.

• Estrados dainininkė, lietuvių Anelė Valaitytė ima garseti Vakarų Vokietijoje. Nesenai ten išleista jos įdainavimų plokštelė. Spalio 1 d. ji dainavo ir vokiečių televizijoje. Dainininkė yra baigusi Vasario 16-tos gimnaziją.

A. Skupas

Salzburgas

Filmų įvairumai

STASĖ SEMNIENĖ

Žmogaus kova su praeitimi

Vienas geriausių amerikiečių filmų, seniai nebeužklūvančių ekrane, Esquire teatre, Chicagoje. Antraštė reiškia pavadinimą gaidų sąsiuvinio, iš kurio herojus skambindavo pianinu, besipraktikuodamas muzikoje savo vaikystėje. Pačiame filme atidengiamas tas tarpas tarp mažo berniuko, besiruošiančio tapti koncertiniu pianistu ir dvidešimt metų vėliau vyro, jaučiančio būtiną reikala užsimaskuoti prasto darbininko — alyvos laukį grėžio amate.

Kai žiūrovas pagauna mestą glia mintį, jog to iš paviršiaus stiprios išvaizdos suaugusio vyro viduje glūdi savimi nepasitikinčio, pasimetusio berniuko siela, filmas virsta širdį slegiančio intensyvumo meistrišku paveikslu.

Filmo herojus savo neherojiškame kelyje per pasaulį yra Jack Nicholson, anksčiau matytas "Easy Rider" filme. Jis yra neatsakingas darbininkas alyvos laukuose, intymiai bendraujas su padavėja (Karen Black). Jis buvo pakrikštytas Robertu ir antru vardu "Erolca", pagal Beethoveno Trečiąją simfoniją. Robertas praleidžia laiką vakarais kėgluodamas, o naktis su savo mergina, klausydamas jos dainavimo.

Tose pirmose scenose, režisierius Bob Rafelson akreipia žiūrovų dėmesį į šitų padorių vidutiniokų amerikiečių tamsias gyvenimo pyne ir nudėvėtas viltis. Jie gyvena, supami motelių, greitkelių, nupirktų, iš anksto pagamintų, televizijos vakarienų, dulkių ir pavydo. Atrodo, paviršutiniškai žiūrint, lyg jiems nieko vertingensio.

Robertas sužino iš draugo, kad jo mergina laukiasi kūdikio. Anas net pataria ją vesti ir sutvarkyti gyvenimą. Tačiau, šis įpykęs, ją aplėidžia, betiksliai įsvelia su kita pliuške perėjune ir tada sužino, kad jo tėvas mirtinai susirgęs. Jo tėvas, sužino žiūrovas, yra muzikinis genijus, perkėles savo šeimą į salą ir mėginęs ją išauklėti, kaip Sokratas būtų dars. Tik Robertas jaučiasi esąs vienintelis nepasisekimas.

Filmas griebia šiltai už širdies puikiomis scenomis saloje, kur Robertas — paklydęs sūnus su ašaromis akyse mėgina susikalbėti su paraližuotu tėvu ir jo atsprašyti. Saloje nemaža ekscentrikų. Robertas susidomi jauna mergina, atvykusia

mokyti skambinti pianinu pas jo brolių Carl. Robertas suvilioja ją. Mergaitė primena jam gyvenimą.

TRYS ŠEIMOS GENERACIJOS APTARNAUJA MŪSŲ KLIENTUS!

Stanley Sr. Stanley Jr. Stanley III Robert

NEW ONLY \$2313

1971 PLYMOUTH "DUSTER"

BALZEKAS MOTORS

Plymouth Fury-Volant-GTX-Roadrunner-Barracuda-Duster
4030 ARCHER VI 7-1515
 (25 New 1970 Plymouth Station Wagons-Air Cond.)

DURYS - LANGAI įvairių spalvų ir kainų. Geležies turekliai ir "aluminium" "siding". Naujaisi balto emalio ir "stainless steel" žieminiai langai.

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters) vandens nubėgimui. Nerūdija ir nereikia dažyti.

TVOROS - STOGELIAI įvairių medžiagų ir spalvų.

KOSTAS BUTKUS
 TEL. — PR 8 - 2781

J.I.B. VAISTAI išgydo: pleiskaną, sustabdo plaukų slinkimą ir ataugina plaukus. Gražina plaukams natūralią spalvą. Moterims ir vyrams. 8 uncijų buteluko užtenka 16 savaičių. Siųskite užsakymus su \$6.75 money orderiu: VAISTAI \$6.00, PERSIUNTIMAS 75c.

J. & J. PHARMACY, 2557 West 69th Street, CHICAGO, ILLINOIS 60629

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas

FRANK ZAPOLIS
 3208 1/2 West 95th Street
 Chicago, Illinois
 Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

GELES
 Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms

GUZASKŪ
 Beverly Hills Gėlinyčia
 2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
 TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

Remkite tuos biznierių, kurie skelbiasi "Drauge".

nuo kurio jis nusisuko; o kai ji lieka labai paveikta jo skambinimo. Šis pasisako, kad, mažas būdamas, skambines daug geriau, nors iš viso tas dalykėlis labai lengvas.

Po dar kelių scenų filmas baigiasi neišikumo gaida. Arba jis atitraukia nuo padavėjos, arba jis leidžiasi į kelionę, dar giliau klimpdamas į nežinomybę. Žiūrovas paliekamas spėlioti. Tačiau tai visai nesvarbu. Mums svarbu tas charakteris, kuris vystosi prieš akis filmo vaizduojamu laiku. Tai tas laiko tarpas, kai Robertas mėgina jautriai sugrįžti į savo praeitį, tačiau vėl nusigrėžia nuo jos ne išdidumo vedamas, bet baimės paveiktas.

Herojus kelias nuostabiai gyvas ir gyvenimiškas. Mes nesekame juo, bet lyg kartu pergyvename jo nuotykius, besitrukdami po barus ir kegliaivimo sales; moeelius ir gyvenamus namus. Ir ten mes randame jį, maištaujantį prieš žemesnės ir vi-

WAGNER & SONS
 Typewriters — Adding Machines — Checkwriters
 Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
 Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
 5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

dutinės klasės vertybes, nors jis patirė. Del kai kurių scenų — žiūrėtina graudaus stiprumo Roberto charakteristik subrendusiems.

Muziejaus reitenybė

PASKUTINIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS LAIKU PRISIMINIMAI
 Dar turime pardavimui baigiančių pranykti lietuviškų monetų.
 5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kainoraštis pareikalavus.
P. ZABLOCKIS, 2533 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

HIGH RATES
 Paid Quarterly

5% PASSBOOKS
5 1/2% \$1,000 minimum INVESTMENT BONUS PLAN

6% \$5,000 minimum 3 YEAR CERTIFICATE
5 3/4% \$1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE

Savings Insured to \$20,000
 Highest reserves

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
 4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

EUDEIKIS

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
 La dotuvijų Direktoriai

Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
 Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
 Telefonas — YArds 7-1741-2

PIRKITE DABAR TIESI OG NUO
MR. NELSON
 Savininko

SAINT CASIMIR MONUMENT CO
 3914 West 111th Street

Vienas blokas nuo kapinių
 DIDZIAUSIAS PAMINKLŲ PLANŲ
 PASIRINKIMAS VISAME MIESTE
 Telef. — GEdarcrest 3-6335

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
 Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-9800

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME
 — TEVAS IR SŪNUS —

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWnhall 3-2108-09

AIKSTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

LEONARDAS BUKAUSKAS ir SŪNUS
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

NAUJOJI KOPLYČIA ŽINOMA KOPLYČIA

De Young-Vroegh Funeral Home Leonard Funeral Home
649 East 162nd Street 10821 So. Michigan Avenue
South Holland, Illinois Chicago, Illinois

Irgi parūpiname šermenų kambarius kitose Chicagos dalyse, bei kitose priemiesčiuose.
Patarnavimas dieną arba naktį. Šaukite telefonu COmmodore 4-2228

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
 Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNUS **POVILAS J. RIDIKAS**
 (LACKAWICZ) 3354 So. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
 2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS
 4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
 3307 So. Lituania Ave. Tel. YArds 7-3401

JURGIS F. RUDMIN
 3319 S. Lituania Ave. Tel. YA 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS
 1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

Neįkainojamų vertybių pradžia

Pirmąjį tokį dokumentinį filmą pasitinkant

Dažnai būdavo apgailėstaujama, kad nespėjome ekrane įamžinti Vinco Krėvės, Viktoro K. Banaičio, brolių Biržiškų, Stepno Kairio ir kitų vyresniosios kartos žymiųjų asmenų, kol jie dar buvo mūsų tarpe.

Po dvidešimt šešerių išėjimų metų Lietuvos foto archyvas pakilo į dokumentinio filmo žygi, norėdamas bent dalinai užbrėžti ryškiausius tos garbingos kartos profilius. Pradžioje nutarta pasiekti tuos, kurie jau yra atšventę deimantinę amžiaus sukaktį.

Šį sekmadienį, lapkričio 1 d., 5 val. popiet Janimo centre, Chicagoje, bus parodyta pirmoji filmo "Dvylika" dalis, kurioje yra nufilmuoti šie asmenys: Mykolas Vaitkus, Leonardas Šimutis, Mykolas Krupavičius, Vaclovas Sidzikauskas, Juozas Žilėvičius ir Adomas Galdikas. Prie šių pavardžių reikėtų pridėti ir pagerbti du amžinos atminties vyrus — Juozą Bačiūną ir dr. Pijų Grigaitį, kurie abu buvo pažadėję dalyvauti filme "Dvylika". Deja, mirties šešėlis pastojo kelią numatytiems planams. Tačiau, nors Juozo Bačiūno ir Pijaus Grigaičio veidai neužvis šio filmo ekrane, jų atmintis liks gyva mūsų širdyse.

"Dvylika" yra dokumentinio pobūdžio filmas. Jame nedominuoja nei kamera, nei skriptas, vyrą patys veikėjas savo žodžiu ir asmeniškumu būvimu. Nebandyta įvesti į filmą kinematografinių naujovių nei vaizde, nei garse. Pagrindinis garsas — tai filmuojamo asmens žodis, ir pagrindinis vaizdas — jis pats. Tas žodis ir vaizdas yra tikras, nemeluotas, kai kam gali atrodyti net per daug kasdieniškas. Bet filmo tikslas nebuvo sudramatinti ar kaip nors glorifikuoti tą asmenį, bet parodyti tokį, koks jis yra savo kalboje, savo laikysenoje ir dabartinėje gyvenimo būklėje. Visai tikrovei užfiksuoti būtų buvę labai pravartu turėti vaizdų iš praeities, bet, deja, jų nebuvo. Teko pasitenkinti tuo, ką dabar buvo įmanoma pagaminti, o apie savo praeitį turėjo kiekvienas papasakoti žodžiu. Todėl filme apstu pokalbio dabarties ir praeities kontekstus.

Mykolas Vaitkus, kalbėdamas apie savo raštus, taria: "... Pats rašiau ir prozą, ir dramas, ir satyras, ir atsiminimus. Taigi, spausdinto žodžio susidėjo gero krūvelė. Tačiau dabar, kai ties savo knygomis susimąstau, artimiausia mano sielai yra lyrika..."

Leonardas Šimutis kalba apie savo veiklą "Draugo" redakcijoje, Amerikos lietuvių organizacijose — Vyčiuose, Amerikos Lietuvių taryboje, Lietuvių katalikų susivienijime. Užklaustas, kaip jis čia, tiek metų gyvenęs Amerikoje, aukštuosius mokslus ėjęs, vis dėlto nepaskendo Amerikos jūroje, bet visa širdimi, visomis jėgomis dirbo Lietuvai, atsako: "... niekuomet neužmiršau žodžių: 'Lietuviais esame užgimę, lietuviais turime ir būt'. Antra, tėvai, išlydėdami mane į Ameriką, įsakmiai priminė. 'Šūnau, važiuoji į tolimą kraštą, į nežinomą nei tau, nei mums kraštą. Bet neužmiršk tėviškės,

neužmiršk jos kalbos... Mes esame tikri, kad tokiu būdu būsi laimingas ir naudingas".

Mykolas Krupavičius, užklaustas, kokia buvo jo šviesioji svajonė, kuri teikė jo darbui jėgą, pasako: "Mano svajonė buvo pasiekti Lietuvą ant tokių kojų, kad ji pasiektų maksimumą savo gerovės. Mano svajonė turėti raudoną Lietuvą, t. y., mūrinius namus ir raudonus stogus..."

Vaclovas Sidzikauskas kalba apie savo diplomatinę tarnybą Lietuvoje ir užsieniuose. Užklaustas, kas šiam darbui jį apsprendė, atsako: "Trumpai tariant — tautinė sąžinė. Gal jaunimui tatau ir sunku suprasti, bet senesniajai kartai Lietuva yra jų pačių asmenybės dalis. Štai kodėl tiek aš pats, tiek, sakytum, visa manoji karta darome, darome ir darome visą, kas dabartinės sąlygomis mums yra manoma daryti, kad Lietuvos nepriklausomybė būtų atstatyta."

Juozas Žilėvičius, papasakojęs apie savo plačiąsias veiklas muzikiniame lietuvių gyvenime, parodo savo suorganizuotą Lietuvių muzikologijos archyvą ir pasidžiaugia, kad archyvas auga, plečiasi, o įgroti garsai palydi kiekvieną jo motą.

Adomas Galdikas, prabėgus ekrane nuostabioms jo paveikslų spalvoms, taria, kad savo paveikslams inspiracijos jis ieško gamtoje: "Gamta, tai mano stichija; aš joje gyventi gyvenu; ji man medžiaga ir įkvėpimo šaltinis."

Pokalbį su šiais vyrais veda jaunosios kartos atst. Ramunė Kviklytė. Filmui skriptą parašė Birutė Pūkelevičiūtė. Kamera ir redakcija Algimanto Kezio, S.J. Garsą įrašė Jonas Ralis ir Algimantas Kezys, S.J. Užrašai Kazio Veselkos.

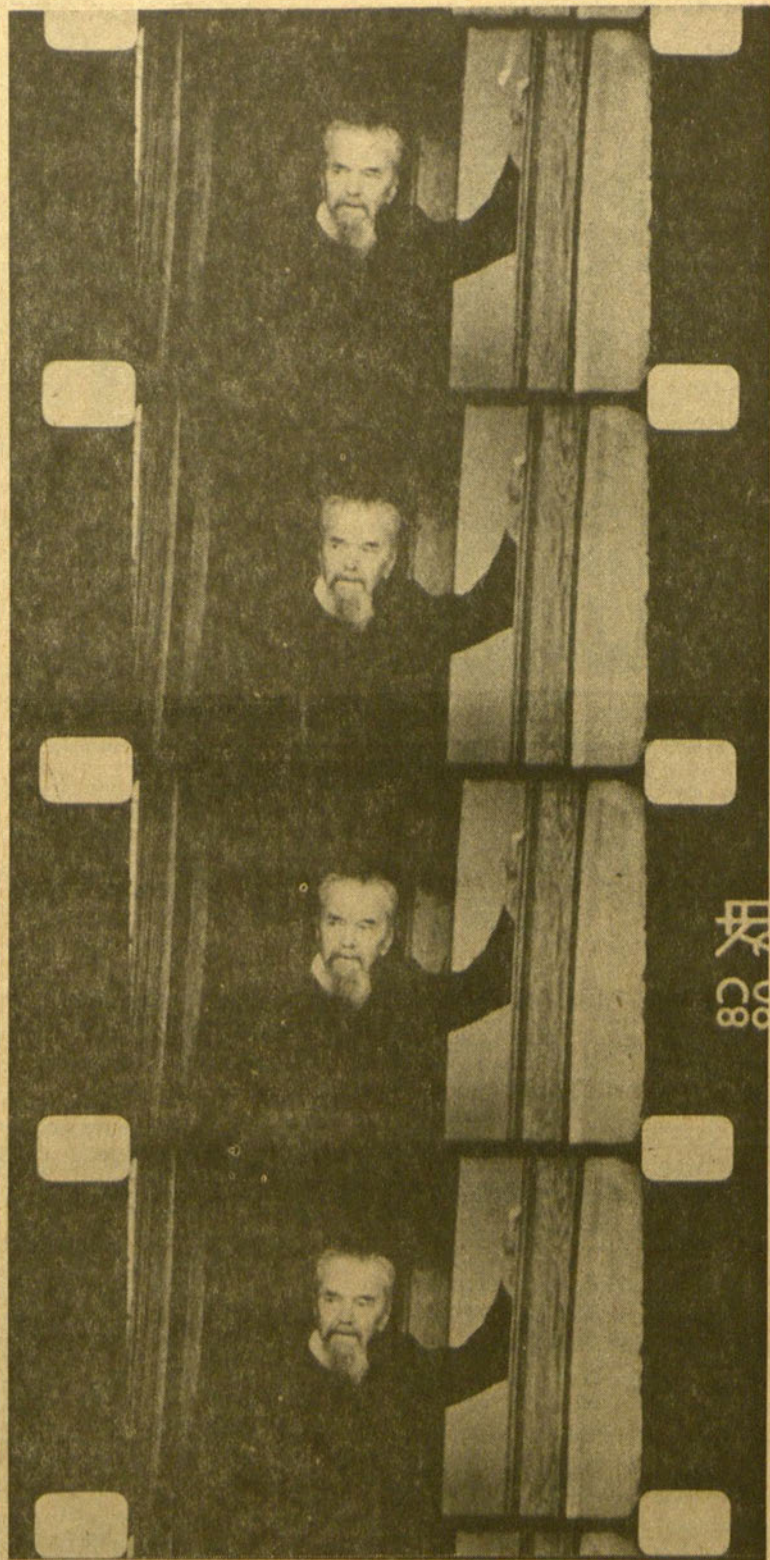
Lietuvių foto archyvas tikisi, kad žiūrovai atleis šio filmo techninius netobulumus. Jų nebuvo galima išvengti. Tačiau dokumentinė medžiagos vertė, metams bėgant tolyn, bus vis brangesnė. Šiandien, pavyzdžiui, Maironio balsas, net labai netobulai į plokštelę įrašytas, arba bent šimtas jo filminės medžiagos pėdų būtų neįkainojamos vertybės.

Šį sekmadienį Jaunimo centre bus parodyta tik užsimoto darbo pradžios pusė — tik šeši iš švylikos. Bet tai nereiškia, kad su "Dvylika" viskas ir baigsis. Lietuvių foto archyvas dokumentinį kūrybingųjų mūsų žmonių filmavimą, su dalyką suprantančios mūsų visuomenės pagalba, tęs visą laiką ir toliau, kad ateities kartoms liktų didžiųjų šio laiko mūsų kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo stulpų autentiškų dienų akimirks.

Rūpestis Profesorius guodžia savo buvusį studentą — jauną gydytoją: — Jūsų pirmasis pacientas, kolega, pasveiko. Tai ko gi jūs toks nusiminęs? — Nes visiškai nežinau, nuo ko jis pasveiko...

Iškarpa iš filmo "Dvylika" — dail. Adomas Galdikas

Iškarpa iš filmo "Dvylika" — prel. Mykolas Krupavičius

DINAMITAS PO MĄSTYTOJAIŠ

Išpūdžiai iš meniškąjo Clevelando

LEONAS URBONAS

Išminties parkas. Vaikštai išminties parke ir mindau rudens lapus. Parke auga gėlės, medžiai, universitetai, Meno galerija ir Dailės institutas. I visas puses vaikšto jauni žmonės. Rankose jie nešasi knygas.

Grįžau į Clevelandą. Prieš ketverius metus čia mindžiojau sniegą. Dabar mindau rudens lapus. Visi čia juos mindo; baltieji ir juodieji.

Lapai šlapi. Vėjas jų nenešioja.

Už nugaros artėja dvi poros didelių batų. Aš nedrįstu atsukti, kadangi temsta, be to aš žinau, kad kiekvienas iš tų batų turi didelę koją. Tos kojos, tie batai artėja.

Kaip pakirstas kopūstas krentu. Abi mano kojos ant lapų paslysta, ir aš trumpai pakimbu ore. Dešinę ir kairę ranką man už pažastų laiko dvi stiprios juodos rankos. Iš kairės ir iš dešinės po vieną veidą — juodą, baltai dantuota šypsena.

— Cool, man, cool! — pastato mane ant nuosavų kojų ir... nu-eina.

— Cool, man, cool!

Aš pasuku meno muziejaus link. Tos kojos, tarsi, ne savos. Aš einu trumpais žingsniais.

Prie muziejaus ant pjedestalo sėdi rūpintojėlis. Jis nelietuviškas. Daug didesnis, o jį nulipdė prancūzų skulptorius Rodinas.

Kai čia buvau prieš ketverius metus, tai šis rūpintojėlis sėdėjo ant tokio kelmo ir dūmojo, dūmojo. Jis ir dabar dūmoja, tik tai jau nebesėdi, o kabo ant geležinių vamzdžių.

Matot, išėjo taip: kas nors suprato, ką jis dūmoja, ir supratu siam tos mintys nepatiko. Padėjo dinamito po sėdyne. Tą visą skulptūrą velniop nupūtė nuo

pjedestalo. Sako, kad net pusė miesto sudrebėjo, o rūpintojėlis krito ant muziejaus laiptų, veidu žemyn. Mačiau fotografiją... Žiauru. Tiesiog drebulys supurtė. Aš prieš ketverius metus sakiau, kad blogi laikai ateina.

Skulptūrą užkėlė vėl ant pjedestalo. Suramstė varžtais, vamzdžiais. Tik niekas netaiso jos kojų. Abi kojas sprogimas nupūtė. Aš... sakytum, tegu taip ir palieka, kaip liudijimas dviejų skirtingų kultūrų.

Susprogdintas, bekojis Rodino "Mastytojas" Clevelande. Piešinys Leono Urbono

ZYDŲ TEATRAS VILNIUJE

AL. GIMANTAS

Sovietinės propagandos garsiakalbiams pakartotinai bandant įrodinėti, kad pas juos nėra jokios diskriminacijos prieš žydus, kad niekas jų nepersekioja, kaip pavyzdys, vis dažniau naudojami Lietuvos žydai. Jau ne kartą sovietinių šaltinių pateiktose žiniuose teko skaityti, kad kovojama tik prieš tarptautinį sionizmą, bet jokiu būdu ne prieš sovietinius žydus, kaip savąją tautinę mažumą, kuri, girdi, naudojasi visomis bendromis laisvėmis ir parama savajai veiklai. Buvo viešų Lietuvos žydų pareiškimų (partija juk žino, kada, kaip ir kur reikia paruošti) kaltinančių Izraelį ir teigiančių, kad žydiškoji visuomenė, jos veikla, organizacijos visapusiškai klesti sovietijoje, šiuo atveju Lietuvoje. Vargiai ar Vakarų žydai tuos teigimus priima už gryną pinigą, nes pasigirsta vis dažnesni šios pusės žydijos balsų ir veiksmų, liudijančių, bei teigiančių, kad žydų bendruomenė sovietijoje itin persekiojama, įtarinėjama.

Ne per seniausiai, viename anglų kalba leidžiamame sovietiniame žurnale, kaip tik teko matyti didžiulį iliustruotą straipsnį apie Vilniaus žydų teatrą. Čia, gana lengvu nors ir įtikinančiu stiliumi, gausioms iliustracijoms talkanant, ir bandomas vaizduoti tas "šviesus ir viskuo pilnas" Lietuvos sostinės žydų gyvenimas. Atrodo, kad to viso kultūrinio gyvenimo centras yra Vilniaus žydų teatras, turįs savo dramos studiją, chorą, baletą, liaudies instrumentų orkestrą. Naudojamasi profesinių sąjungų kultūros namų patalpomis. Teatras gyvuoja jau daugiau kaip tryliką metų, o jo meniniu vadovu paskirtas Leonidas Lurie, savąjį teatrinį stažą atlikęs visoje eilėje sovietinių didmiesčių teatrų. Visas žydų teatrą sąstata siekia 200 asmenų, jų tarpe 90 žmonių choras ir 34 muzikų orkestras.

Žydų teatras savo repertuare turi per dešimt įvairių klasikų veikalų. Be jų, statomi ir modernieji žydų, rusų, ukrainiečių ir kt. tautų autoriai. Mums krenta į akis detalė, kad nieko nesakoma apie lietuvių autorių sceni-

OLANDŲ TELESKOPŲ STOTIS

Olandijos karalienė Julijana Drentės miškų rajone, Olandijoje, atidarė didžiulę radioteleskopo stotį. Teleskopą sudaro 12 didžiuliai reflektorių, kurių diametras siekia 25 metrus. Teleskopas sudaro 12 didžiulių reflektorių, kurių skersmuo siekia 25 metrus. Teleskopas pajėgus pasiekti 10 milijardų šviesos metų atstumą. Jo pagalba mokslininkai nori brautis giliai į beribės erdvės paslaptis. (ALT)

Ilgai žiūrint į tas kojas, darosi nesmagu. Tad pasinešiau į galeriją.

Dar eidamas, sau pagalvojau, kad tie du dideli negai turėjo būti kokie geri krepšininkai, jie mane krinantį taip mikliai pagavo.

Pirmojo galerijos salė apsupta mane du uniformuoti sargai. Tiesiog kelią pastoję. Abudu pirštai rėdė į popieriaus ryšulį mano rankose.

— Foto albumas! — aš jį sakau.

Vis tiek jie mane po truputį gena durų link.

Menininką meta lauk iš galerijos!

Pro atdaras duris uniformuoti sargai man parodė Rodino rūpintojėlio apipildytas kojas ir liepė albumą palikti drabužinėje. Tą patį girdėjau sakę ir kitam jaunuoliui, iš kurio kišenės kyšojo tranzistinis radijo aparatas, ne didesnis už cigarečių pakelį.

Argi gali daug menų gerėtis kai uniformuotos akys tave visuose kaulių pasikasyti, ir jau galerijos sargai keletą žingsnių prie tavę priartėja. Trauki nosinę iš kišenės tau jie jau už nugaros stovi.

Lauke lijo smulkus rudens lietus.

Bronzinis rūpintojėlis, ranka smakrą parėmęs, galvoje. Veidas skausmingas. Iš bombos sužalotų kojų varvėjo šaltas kraujas.

Trumpais žingsniais eju ir galvoju. Norėjosi, kad ir visi galvotų.

— Sulaukiau tokio amžiaus kad žvakės ant torto daugiau kainuoja, negu pats tortas.

Bob Hope, 60 m. sukakties proga